

3. Vývoj zemědělství a lesnictví v kraji Vysočina

3.1 Zemědělství

Primární sektor má v kraji Vysočina ve srovnání se zbytkem České republiky mimořádné postavení, což dokládá skutečnost, že zemědělství a lesnictví se na Vysočině v roce 2007 podílelo na hrubé přidané hodnotě více než ve všech ostatních krajích. V kraji Vysočina činil podíl primárního sektoru na hrubé přidané hodnotě 7,1 %, průměr České republiky dosahoval pouze 2,4 %.

Z hlediska zaměstnanosti se však podíl tohoto odvětví postupně snižuje. V roce 2000 představovali zaměstnaní v zemědělství a lesnictví podle výběrového šetření pracovních sil ještě 11,5 % ze všech zaměstnaných v kraji, kdežto v roce 2007 činil tento podíl již jen 9,4 %. Stále je to však ještě o 6,1 procentního bodu nad republikovým průměrem. Detailní informace o pracovnících ve vybraném segmentu zemědělských subjektů poskytuje strukturální šetření v zemědělství, jehož výsledky jsou součástí této kapitoly.

Strukturální šetření v zemědělství (plošné zjišťování Agrocensus 2000 a výběrová zjišťování FSS 2003, 2005 a 2007) proběhla ve všech členských státech EU. Do zjišťování se zahrnují zemědělské podniky, jejichž zemědělsky využitá půda činí nejméně jeden hektar. V případě, že této hodnoty nedosahují, zařadí se zpravodajské jednotky do šetření pouze za předpokladu, že je určitá část produkce určena na prodej nebo splňují některou fyzickou prahovou hodnotu. Počínaje rokem 2000 byly stanoveny prahové hodnoty¹ pro zařazení zemědělských podniků mezi zpravodajské jednotky.

Tab. 3.1.1 Počty hospodařících subjektů a obhospodařovaná půda v krajích ČR v roce 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Subjekty (podniky)				Obhospodařovaná zemědělská půda		z toho omá půda	
	celkem	podíl kraje na úhrnu ČR (%)	z celku vlastnictví (%)		celkem (ha)	podíl kraje na úhrnu ČR (%)	celkem (ha)	podíl kraje na úhrnu ČR (%)
			fyzické osoby	právnícké osoby				
Česká republika	39 396	100,0	92,5	7,5	3 518 073	100,0	2 567 311	100,0
v tom kraje:								
Hl. město Praha	308	0,8	82,5	17,5	30 281	0,9	18 261	0,7
Středočeský	4 455	11,3	91,1	8,9	547 398	15,6	480 914	18,7
Jihočeský	4 025	10,2	90,9	9,1	422 650	12,0	261 094	10,2
Plzeňský	2 214	5,6	91,4	8,6	313 195	8,9	206 952	8,1
Karlovarský	507	1,3	85,4	14,6	99 544	2,8	40 610	1,6
Ústecký	1 837	4,7	91,1	8,9	209 576	6,0	150 267	5,9
Liberecký	1 472	3,7	92,9	7,1	91 129	2,6	37 750	1,5
Královéhradecký	2 434	6,2	91,8	8,2	234 714	6,7	170 210	6,6
Pardubický	2 315	5,9	92,2	7,8	228 925	6,5	177 388	6,9
Vysočina	3 863	9,8	92,4	7,6	373 301	10,6	291 716	11,4
Jihomoravský	8 165	20,7	94,9	5,1	362 937	10,3	325 243	12,7
Olomoucký	1 885	4,8	90,1	9,9	241 154	6,9	180 271	7,0
Zlínský	3 024	7,7	95,1	4,9	149 889	4,3	96 279	3,8
Moravskoslezský	2 892	7,3	94,3	5,7	213 379	6,1	130 355	5,1

Strukturální šetření FSS 2007 ukazuje, že na Vysočině má sídlo 9,8 % všech zemědělských podniků v České republice, jejichž produkce neslouží pouze pro vlastní potřebu. Na nich se nejvíce podílely podniky z okresu Žďár nad Sázavou, nejmenší byl podíl podniků z Pelhřimovska.

Ještě o něco větší byl podíl podniků z kraje Vysočina na celorepublikové výměře obhospodařované zemědělské půdy (10,6 %) a zejména orné půdy (11,4 %). Je však třeba uvědomit si, že podniky sídlící v kraji mohou hospodařit i na půdě ležící mimo kraj a naopak mohou mít na území Vysočiny půdu i podniky sídlící mimo kraj². Nadále je pod pojmem podíl (průměr apod.) kraje Vysočina míněn podíl (průměr) podniků se sídlem na Vysočině.

¹ Výměra od 1 ha obhospodařované zemědělské půdy vlastní nebo pronajaté, nebo plocha od 1 500 m² intenzivních plodin (sady, zelenina, květiny), nebo 1 000 m² vinic, nebo 300 m² skleníků a pařenišť, nebo chov alespoň 1 kusu skotu, nebo 2 kusy prasat, nebo 4 kusy ovcí a koz, nebo 50 kusů drůbeže, nebo 100 kusů králiků, nebo kozešinových zvířat.

² Podrobné metodické vysvětlivky jsou součástí publikace ČSÚ 2129-08 **Strukturální výsledky za zemědělství v roce 2007 podle územního členění**, str. 1 - 12

Ve srovnání s rokem 2000 se výměra obhospodařované zemědělské půdy v kraji snížila o 4,8 % a výměra orné půdy dokonce o 5,6 %. V celé České republice v letech 2001 až 2007 výměra zemědělské půdy poklesla o 3,4 % a orné půdy o 6,9 %. Jejich úbytek v kraji Vysočina byl ve srovnání s celostátním průměrem u zemědělské půdy o 1,4 procentního bodu vyšší a u orné půdy o 1,3 bodu mírnější. Stupeň zornění se na Vysočině snížil ze 78,8 % roku 2000 na 78,1 % v roce 2007. Nižší pokles byl zaznamenán pouze v Jihomoravském kraji.

Ze strukturálního šetření vyplynulo, že zemědělské podniky na Vysočině se nejčastěji zaměřují na **kombinaci** rostlinné a živočišné výroby. Převažující zaměření na rostlinnou nebo živočišnou výrobu je častější u podniků fyzických osob.

Tab. 3.1.2 Převažující zaměření hospodařících subjektů v krajích ČR k 30. 9. 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

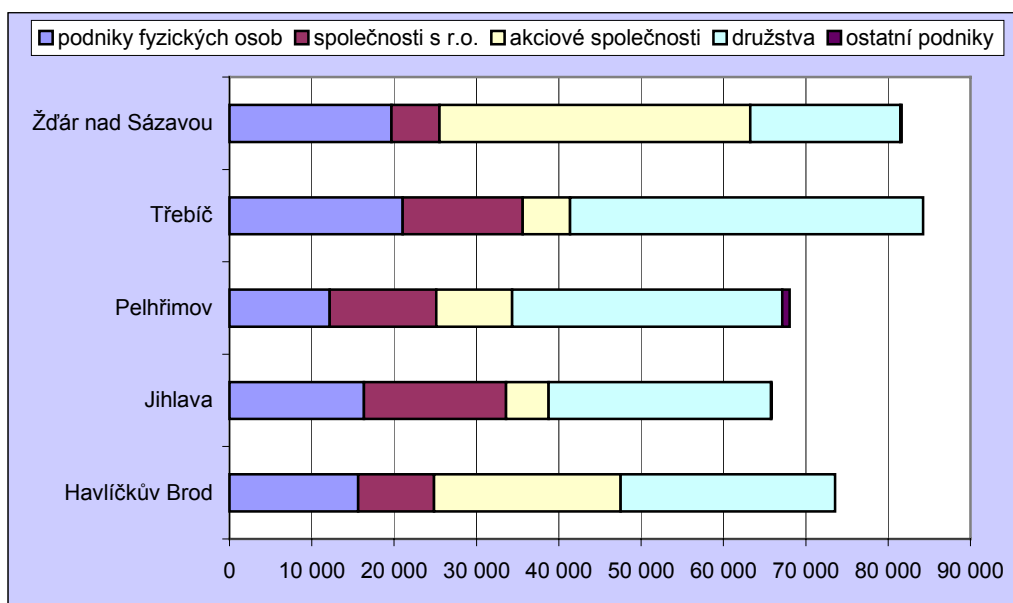
	Podniky fyzických osob					Podniky právnických osob				
	celkem	v tom zaměření (%)				celkem	v tom zaměření (%)			
		převažující rostlinná výroba	převažující živočišná výroba	rostlinná kombinovaná se živočišnou	rybolov, chov ryb apod.		převažující rostlinná výroba	převažující živočišná výroba	rostlinná kombinovaná se živočišnou	rybolov, chov ryb apod.
Česká republika	35 454	41,5	29,7	28,0	0,1	2 940	32,4	23,2	43,6	0,5
v tom kraje:										
Hl. město Praha	254	62,2	29,9	6,7	-	54	46,3	29,6	24,1	-
Středočeský	4 055	45,8	23,2	30,5	0,1	398	41,2	17,6	40,5	-
Jihočeský	3 659	24,1	43,2	31,6	0,3	366	16,9	35,5	46,2	1,1
Plzeňský	2 023	26,2	37,7	34,9	0,2	191	18,3	19,9	61,3	0,5
Karlovarský	433	15,5	54,7	27,7	0,2	74	32,4	36,5	31,1	-
Ústecký	1 674	56,9	29,0	12,9	0,2	163	53,4	23,9	22,7	-
Liberecký	1 367	27,1	47,9	24,1	0,1	105	20,0	35,2	44,8	-
Královéhradecký	2 235	36,0	38,6	24,8	0,1	199	25,1	29,1	44,2	1,0
Pardubický	2 134	22,8	54,2	22,4	-	181	26,5	26,5	47,0	-
Vysočina	3 568	24,6	22,0	52,2	0,0	294	17,0	16,0	66,0	1,0
Jihomoravský	6 750	76,8	6,9	16,1	-	415	57,3	12,3	29,4	0,2
Olomoucký	1 699	38,6	29,5	31,5	0,1	186	31,2	17,7	51,1	-
Zlínský	2 875	33,9	43,3	21,8	0,0	149	28,2	33,6	38,3	-
Moravskoslezský	2 727	33,6	29,2	36,8	0,1	165	29,7	23,0	44,2	1,8

Na rozdíl od celé České republiky, v níž největší podíl zemědělské půdy (29,4 %) obhospodařují podniky fyzických osob (zejména zemědělských podnikatelů včetně samostatně hospodařících rolníků), připadala v kraji Vysočina v roce 2007 největší plocha na **zemědělská družstva** (39,4 %) a až za nimi následovaly podniky fyzických osob s 22,7 % zemědělské půdy. Jen o málo nižší byl podíl akciových společností (21,6 %)

Největší výměru zemědělské půdy na Vysočině obhospodařují subjekty se sídlem v okrese Třebíč (22,6 %), podíl trebičského okresu na obhospodařované orné půdě v kraji dokonce vzhledem k jeho méně hornatému charakteru přesahuje jednu čtvrtinu (25,9 %). Naopak podíl pelhřimovského okresu nedosahuje ani 18 % krajského úhrnu obhospodařované zemědělské půdy a rovněž jeho podíl na obhospodařované orné půdě je nejnižší.

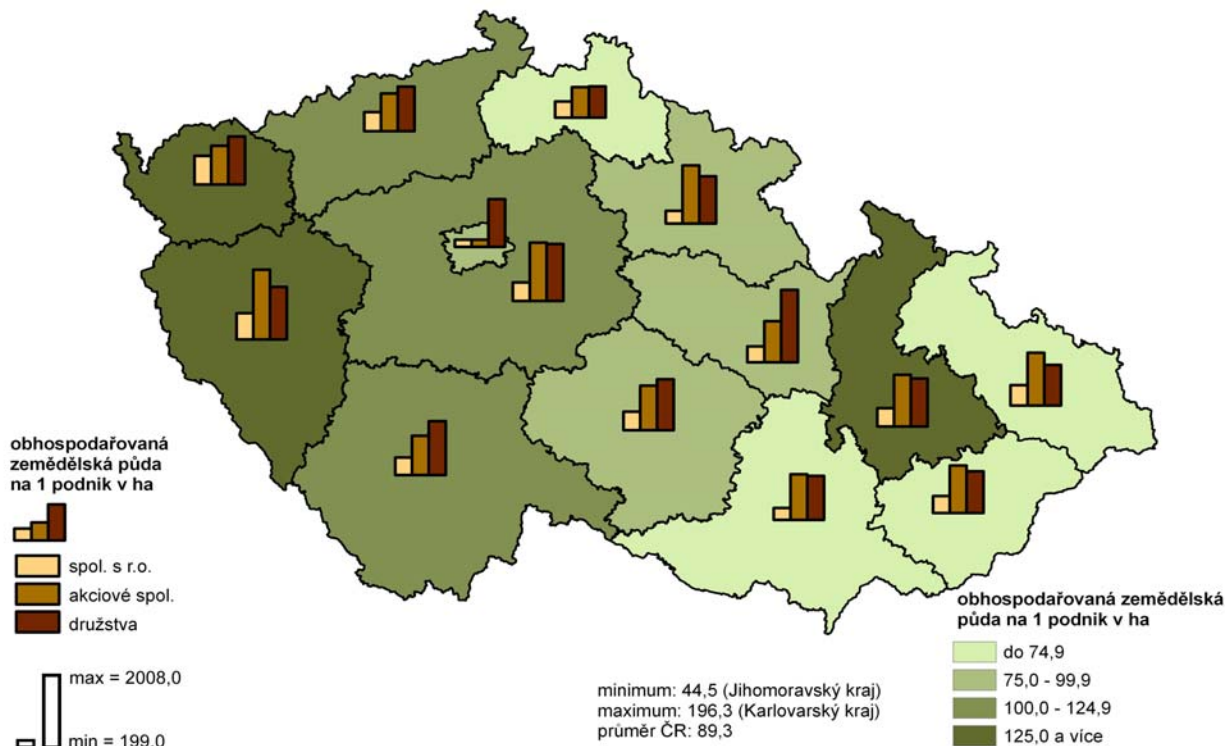
S výjimkou okresu Žďár nad Sázavou je největší výměra zemědělské půdy v ostatních okresech obhospodařována družstvy, zejména to platí o Třebíčsku a Pelhřimovsku, kde podíl družstev na zemědělské půdě překračuje, respektive se blíží 50 %. Na Žďársku nejvíce zemědělské půdy obhospodařují akciové společnosti. Na Havlíčkovodsku, Třebíčsku a Žďársku nejmenší podíl zemědělské půdy obhospodařují společnosti s ručením omezením, na Jihlavsku a Pelhřimovsku nejnižší podíl zemědělské půdy připadá na akciové společnosti.

Graf 16 Obhospodařovaná zemědělská půda podle právní formy zemědělských podniků v okresech kraje Vysočina k 30. 9. 2007 v ha

Značné rozdíly existují v kraji mezi průměrnou velikostí zemědělských podniků fyzických a právnických osob. Průměrná velikost podniků fyzických osob na Vysočině je téměř o 5 ha menší než na celorepublikové úrovni. Tuto skutečnost ovlivňují především soukromí rolníci ze žďárského okresu, kde průměrná velikost podniku zaostává za průměrem České republiky více než o 12 ha. Průměrná velikost podniků právnických osob je v kraji Vysočina o 16 % větší než v celé České republice, což ovlivňuje zejména výrazně nadprůměrná velikost těchto podniků v okresech Jihlava a Pelhřimov.

Průměrná velikost zemědělských podniků podle právní formy v krajích ČR v roce 2007

V kraji Vysočina byl v roce 2007 mírně nadprůměrný podíl zemědělské půdy **pronajaté** podniky od jiných vlastníků (o 2,4 procentního bodu). Z celkové výměry zemědělské půdy, kterou v kraji obhospodařují fyzické

osoby, měli rolníci od jiných vlastníků pronajato 54,5 % (průměr České republiky byl 59,2 %), u právnických osob byl průměr dokonce 94,8 % (republikový průměr činil 93,4 %). Celkově za všechny šetřené zemědělské subjekty na Vysočině byl zjištěn podíl pronajaté zemědělské půdy 85,7 %, podíl pronajaté orné půdy byl ještě o 1,1 bodu vyšší. Hospodaření na pronajaté zemědělské půdě bylo v rámci kraje zaznamenáno v největším rozsahu v pelhřimovském okrese, nejméně rozšířené bylo u zemědělské i orné půdy na Žďársku.

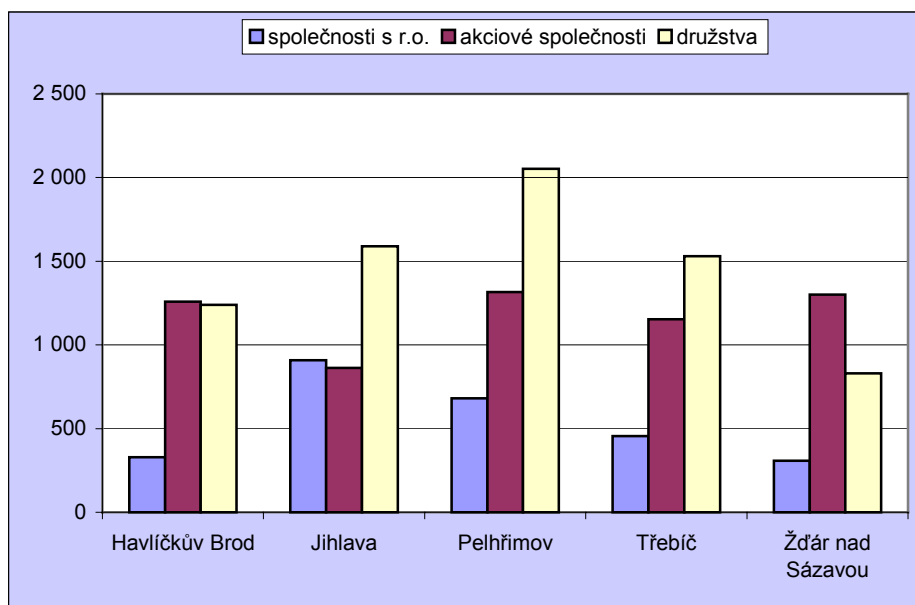
Tab. 3.1.3 Obhospodařovaná půda fyzickými a právnickými osobami v okresech kraje Vysočina v roce 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Obhospodařovaná zemědělská půda (ha)						Obhospodařovaná orná půda (ha)			
	celkem	v tom podle druhu vlastnictví				z celku podle vlastnictví půdy (%)		celkem	z toho podle vlastnictví půdy (%)	
		podniky fyzických osob		podniky právnických osob					vlastní	najatá od jiných
		celkem	na 1 podnik	celkem	na 1 podnik	vlastní	najatá od jiných			
Kraj Vysočina	373 301	84 775	23,8	288 526	981,4	14,3	85,7	291 716	13,2	86,8
v tom okresy:										
Havlíčkův Brod	73 558	15 633	24,5	57 925	851,8	10,9	89,1	56 246	9,9	90,1
Jihlava	65 811	16 314	29,8	49 497	1 124,9	15,4	84,6	50 977	13,9	86,1
Pelhřimov	68 030	12 155	24,0	55 875	1 299,4	8,9	91,1	52 048	7,6	92,4
Třebíč	84 252	21 019	32,1	63 233	958,1	13,5	86,5	75 553	13,6	86,4
Žďár nad Sázavou	81 652	19 655	16,0	61 997	849,3	22,0	78,0	56 893	20,3	79,7

Z hlediska průměrné výměry obhospodařované zemědělské půdy jsou na Vysočině největšími podniky družstva, výjimkou jsou okresy Havlíčkův Brod a Žďár nad Sázavou, kde je největší průměrná výměra u akciových společností.

Graf 17 Výměra obhospodařované zemědělské půdy na jeden podnik podle právních forem v okresech kraje Vysočina k 30. září 2009 v ha

Pro okres Žďár nad Sázavou je charakteristický velmi vysoký počet hospodářství fyzických osob s nízkou průměrnou výměrou obhospodařované zemědělské půdy. Rovněž počet podniků právnických osob, které se též vyznačují malou průměrnou výměrou, je nadprůměrný. Společnosti s ručením omezeným se ve všech okresech kraje Vysočina s výjimkou Jihlavska vyznačují nižší průměrnou výměrou obhospodařované zemědělské půdy než ostatní typy podniků právnických osob. Největší jsou v jihlavském okrese, kde je jejich průměrná výměra větší než výměra akciových společností, nejmenší je jejich průměrná výměra na Žďársku.

Do celkového počtu pracovníků v zemědělství se ve strukturálním šetření započítávají u subjektů ve vlastnictví fyzických osob nejen hospodáři a pravidelně pracující zaměstnanci, ale i pomáhající členové rodiny bez ohledu na to, zda na farmě pracují pravidelně či jen příležitostně. V podnicích právnických osob

byli započítáni pravidelně pracující zaměstnanci i pracující majitelé. Mezi kraje, které se nejvíce podílí na celkovém počtu 192 tisíc pracovníků v zemědělství (bez sezónních), patří vedle Jihomoravského a Středočeského kraje též Vysočina.

Velikostní struktura zemědělských podniků podle počtu pracovníků se v kraji Vysočina poněkud liší od republikové úrovně. Na Vysočině jsou méně zastoupeny podniky s 1 až 5 pracovníky, naopak více jsou zastoupeny zejména podniky s 6 až 9 a 50 až 99 pracovníky. Vyšší podíl prvně jmenované z těchto velikostních kategorií můžeme pozorovat pouze v Karlovarském kraji, druhá z těchto velikostních kategorií má větší podíl na celkovém počtu zemědělských podniků jenom v Olomouckém kraji a stejný v Pardubickém kraji.

Tab. 3.1.4 Zemědělské podniky podle počtu pracovníků v krajích ČR k 30. 9. 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Počet podniků celkem	v tom s počtem pracovníků (%)							
		1 - 5	6 - 9	10 - 19	20 - 24	25 - 49	50 - 99	100 - 199	200 a více
Česká republika	39 396	90,7	3,8	1,8	0,5	1,4	1,1	0,5	0,1
v tom kraje:									
Hl. město Praha	308	89,9	4,5	3,6	1,0	-	0,6	0,3	-
Středočeský	4 455	90,5	3,4	1,7	0,7	1,7	1,1	0,7	0,2
Jihočeský	4 025	90,1	3,8	2,0	0,4	1,7	1,5	0,4	0,0
Plzeňský	2 214	91,0	2,6	1,6	0,5	2,0	1,4	0,9	0,0
Karlovarský	507	86,6	5,5	4,5	0,6	2,0	0,6	0,4	-
Ústecký	1 837	88,7	4,5	3,4	0,5	1,7	0,8	0,4	-
Liberecký	1 472	91,0	4,0	2,6	0,5	1,2	0,5	0,1	-
Královéhradecký	2 434	90,1	3,8	1,8	0,6	1,7	1,0	0,8	0,1
Pardubický	2 315	89,5	4,3	1,6	0,6	1,3	1,8	0,6	0,2
Vysočina	3 863	88,7	4,5	1,8	0,5	1,7	1,8	0,8	0,2
Jihomoravský	8 165	92,9	3,3	1,3	0,4	0,9	0,7	0,4	0,1
Olomoucký	1 885	87,3	4,5	2,2	0,5	2,1	2,1	1,0	0,2
Zlínský	3 024	92,7	3,9	1,1	0,3	0,8	0,9	0,3	0,0
Moravskoslezský	2 892	91,2	3,9	2,1	0,3	1,1	0,9	0,4	0,1

Tab. 3.1.5 Pracovníci v zemědělství podle věku v krajích ČR k 30. 9. 2007^{*)}

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Pracovníci v zemědělství (fyzické osoby)					Přepočtený počet osob na plně zaměstnané (AWU)	Obhospodařovaná půda na 1 plně zaměstnaného pracovníka AWU (ha)	
	celkem	v tom podíl (%) osob ve věku					zemědělská	orná
		do 24 let	25 - 44 let	45 - 64 let	65 a více let			
Česká republika	191 939	5,9	34,0	52,3	7,8	133 957	26,3	19,2
v tom kraje:								
Hl. město Praha	1 223	4,1	35,2	52,2	8,6	941	32,2	19,4
Středočeský	23 633	5,3	34,2	53,2	7,3	18 052	30,3	26,6
Jihočeský	19 169	5,9	33,4	52,9	7,8	13 880	30,5	18,8
Plzeňský	11 854	4,6	33,0	56,5	5,9	9 326	33,6	22,2
Karlovarský	2 224	7,1	35,2	51,7	6,0	1 691	58,9	24,0
Ústecký	8 008	6,1	35,0	52,4	6,4	5 911	35,5	25,4
Liberecký	5 483	6,7	35,4	48,5	9,4	3 520	25,9	10,7
Královéhradecký	13 005	5,6	33,5	53,0	7,8	9 365	25,1	18,2
Pardubický	13 375	6,1	36,0	51,6	6,3	10 021	22,8	17,7
Vysočina	22 830	6,1	35,1	51,0	7,7	16 181	23,1	18,0
Jihomoravský	33 882	5,9	32,2	51,9	10,0	19 560	18,6	16,6
Olomoucký	12 721	5,9	35,3	54,1	4,8	9 517	25,3	18,9
Zlínský	11 659	6,5	32,9	50,2	10,4	7 297	20,5	13,2
Moravskoslezský	12 870	7,0	34,6	50,5	7,9	8 694	24,5	15,0

^{*)} bez sezónních pracovníků

Zemědělské podniky se sídlem v kraji Vysočina zaměstnávaly ke konci září 2007 celkem 22 830 pracovníků. Věková struktura těchto pracovníků se příliš neliší od úrovně České republiky. Největší rozdíly můžeme pozorovat u věkových kategorií 25 až 44 let a 45 až 64 let. Podíl první z nich byl na Vysočině o 1,1 procentního bodu vyšší než v celé České republice, podíl druhé byl naopak o 1,3 bodu nižší.

Podle počtu odpracovaných hodin v období od října 2006 do září 2007 byli pracovníci přepočtení na plně zaměstnané (1 800 hodin za rok). Přepočtený počet pracovníků v zemědělství je celostátně o 30 % nižší než počet pracovníků ve fyzických osobách. Příčinou je nejen sezónnost zemědělských prací, ale i struktura pracujících na rodinných farmách, kde je velmi rozšířená výpomoc dalších členů rodiny farmáře.

Ve všech okresech kraje Vysočina s výjimkou třebečského, kde bezmála polovinu pracovníků tvoří osoby ve věku 65 a více let, jsou nejpočetnější kategorií pracovníci ve věku 45 až 64 let. S výjimkou okresu Pelhřimov převažuje počet pracovníků ve věku 65 a více let nad mladými pracovníky do 24 let. Tito pracovníci jsou na Vysočině nadprůměrně zastoupeni v okresech Havlíčkův Brod a Jihlava, ve srovnání s rokem 2005 se jejich podíl ve všech okresech zvýšil. S výjimkou Pelhřimovska se ve všech okresech kraje několikanásobně zvýšil podíl pracovníků starších 65 let a podstatně poklesl podíl pracovníků ve věku 45 až 64 let.

V přepočtu na plně zaměstnané bylo v kraji sečteno 16 181 pracovníků v zemědělství, což je o 6,2 % méně než v roce 2005. Největší pokles zaznamenáváme v okrese Jihlava (o 10,8 %), jen o něco mírnější byl na Třebíčsku a Pelhřimovsku. Naopak v okrese Žďár nad Sázavou se počet pracovníků v přepočtu na plně zaměstnané téměř nezměnil. Územní rozdíly můžeme konstatovat i z hlediska struktury pracovníků podle počtu odpracovaných hodin. Výrazně nadprůměrný podíl pracovníků s méně než 450 odpracovanými hodinami byl zjištěn v okresech Jihlava a zejména Žďár nad Sázavou, naopak mimořádně nízký byl jejich podíl na Třebíčsku, kde byli také nejvíce zastoupeny osoby zaměstnané na plnou pracovní dobu.

Tab. 3.1.6 Pracovníci v zemědělství podle věku v okresech kraje Vysočina k 30. 9. 2007

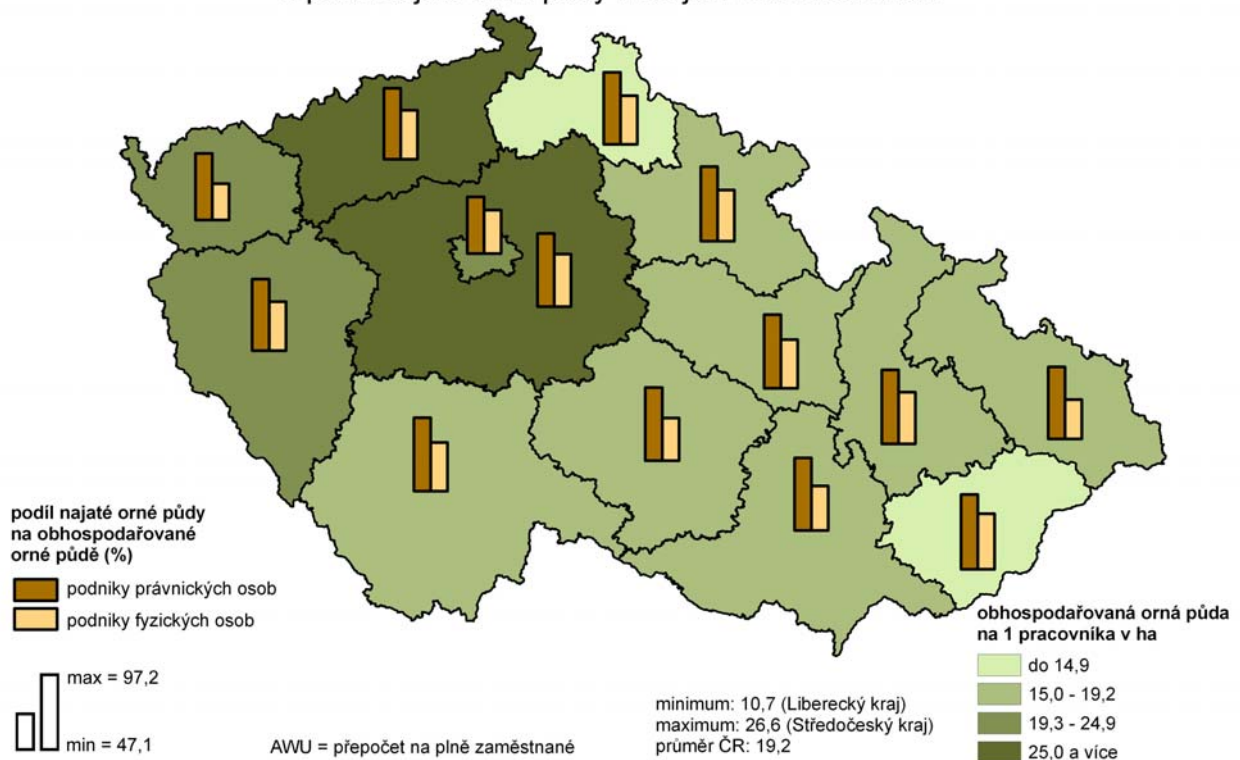
Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Pracovníci v zemědělství (fyzické osoby)				Přepočtený počet osob na plně zaměstnané (AWU)	Obhospodařovaná půda na 1 plně zaměstnaného pracovníka AWU (ha)		
	celkem	v tom podíl osob (%) ve věku				zemědělská	orná	
		do 24 let	25 - 44 let	45 - 64 let				65 a více let
Kraj Vysočina	22 830	6,1	26,5	41,1	26,2	16 181	23,1	18,0
v tom okresy:								
Havlíčkův Brod	4 383	6,9	26,1	43,7	23,3	3 202	23,0	17,6
Jihlava	3 525	6,8	26,2	39,4	27,7	2 429	27,1	21,0
Pelhřimov	3 885	5,7	37,5	52,8	4,0	2 861	23,8	18,2
Třebíč	4 160	5,3	15,4	29,7	49,5	3 308	25,5	22,8
Žďár nad Sázavou	6 876	6,1	27,5	40,6	25,8	4 380	18,6	13,0

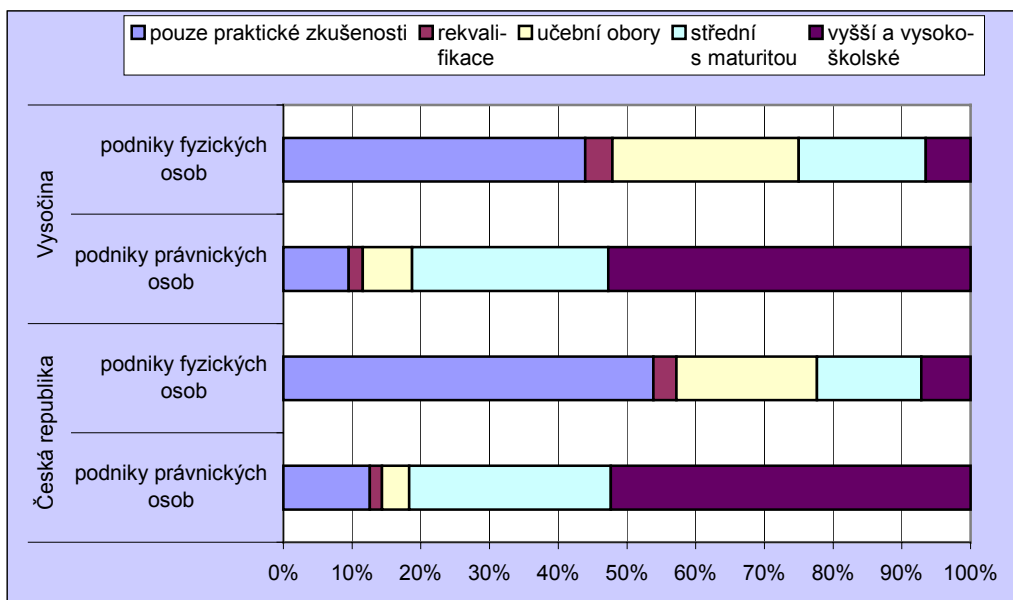
Kvůli srovnatelnosti byla do tabulky 3.1.6 zařazena i plocha obhospodařované zemědělské a orné půdy na jednoho přepočteného pracovníka. Srovnání s celorepublikovými údaji ukazuje, že na Vysočině na jednoho pracovníka připadá oproti celostátnímu průměru o 3,2 ha zemědělské a o 1,2 ha orné půdy méně. Ovlivňuje to především vysoká zaměstnanost v zemědělství v okrese Žďár nad Sázavou. Naopak výrazně nadprůměrná výměra zemědělské i orné půdy připadá na jednoho přepočteného pracovníka na Jihlavsku a Třebíčsku.

Součástí strukturálního šetření FSS 2007 bylo i zjišťování úrovně **zemědělského vzdělání vedoucích pracovníků**. Značné rozdíly jsou ve všech krajích mezi úrovní vzdělání v podnicích fyzických a právnických osob. Zatímco celostátně převažuje u vedoucích pracovníků v podnicích právnických osob vysokoškolské vzdělání (52,4 %) a na dalším místě je střední vzdělání s maturitou (29,3 %), převažují v podnicích fyzických osob praktické zkušenosti (53,8 %) a následuje vyučení v oboru (20,5 %). Obecně je mezi vedoucími pracovníky právnických osob vyšší úroveň vzdělání v moravských krajích, v podnicích fyzických osob v Karlovarském, Středočeském a Olomouckém kraji. Úroveň vzdělání vedoucích pracovníků v kraji Vysočina je nadprůměrná s výjimkou vysokoškoláků u podniků fyzických osob a středoškoláků s maturitou u podniků právnických osob.

Obhospodařovaná plocha orné půdy na 1 pracovníka v zemědělství (AWU)
a podíl najaté orné půdy v krajích ČR v roce 2007

Graf 18 Zemědělské vzdělání vedoucího pracovníka v zemědělských podnicích v kraji Vysočina v roce 2007

Strukturální šetření v zemědělství též ukázalo, že v roce 2007 na Vysočině u více než šesti desetin podniků fyzických osob činila spotřeba domácnosti hospodáře méně než polovinu konečné produkce hospodářství, ještě více se na spotřebu vlastní domácnosti orientovaly podniky fyzických osob v Jihomoravském, Moravskoslezském a Zlínském kraji.

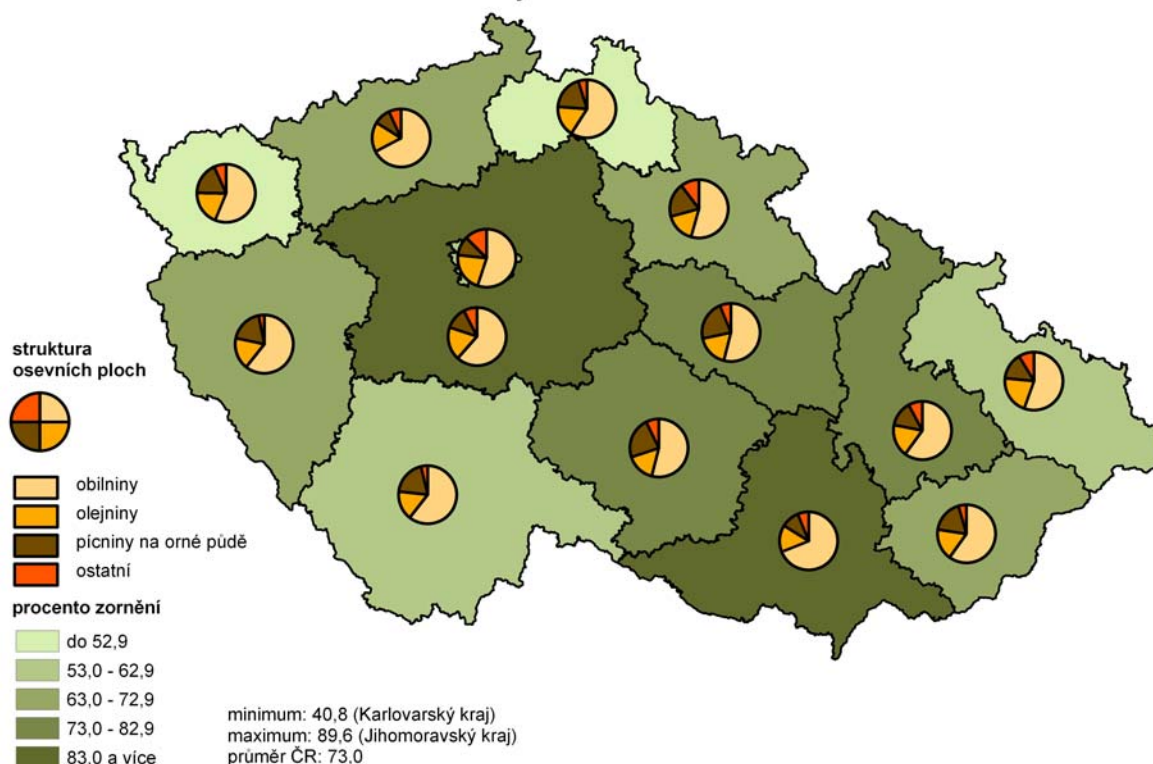
Tab. 3.1.7 Podniky fyzických a právnických osob podle určení produkce v krajích ČR v roce 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Podniky fyzických osob				Podniky právnických osob			
	celkem	z toho se spotřebou domácností hospodáře menší než 50 % konečné produkce		z toho s podílem přímého prodeje menším než 50 %		celkem	z toho s podílem přímého prodeje menším než 50 %	
		celkem	v %	celkem	v %		celkem	v %
Česká republika	36 455	24 221	66,4	30 260	83,0	2 941	2 529	86,0
v tom kraje:								
Hl. město Praha	254	230	90,6	192	75,6	54	41	75,9
Středočeský	4 057	2 996	73,8	3 173	78,2	398	326	81,9
Jihočeský	3 659	2 673	73,1	3 141	85,8	366	330	90,2
Plzeňský	2 023	1 675	82,8	1 443	71,3	191	163	85,3
Karlovarský	433	372	85,9	385	88,9	74	68	91,9
Ústecký	1 674	1 387	82,9	1 300	77,7	163	137	84,0
Liberecký	1 367	923	67,5	1 215	88,9	105	85	81,0
Královéhradecký	2 235	1 668	74,6	1 856	83,0	199	163	81,9
Pardubický	2 134	1 468	68,8	1 725	80,8	181	158	87,3
Vysočina	3 569	2 216	62,1	3 197	89,6	294	270	91,8
Jihomoravský	7 749	4 208	54,3	6 380	82,3	416	353	84,9
Olomoucký	1 699	1 269	74,7	1 387	81,6	186	160	86,0
Zlínský	2 875	1 648	57,3	2 582	89,8	149	137	91,9
Moravskoslezský	2 727	1 490	54,6	2 285	83,8	165	138	83,6

Více než polovina celkových tržeb pocházející z **přímého prodeje produkce** byla celostátně zjištěna u 17 % podniků fyzických osob a 13 % podniků právnických osob. Častěji se na přímý prodej orientují podniky fyzických osob v Plzeňském kraji a v Hlavním městě Praze, podniky právnických osob v Hl. m. Praze, Středočeském, Libereckém a Královéhradeckém kraji.

Podíl orné půdy na zemědělské a struktura osevních ploch v krajích ČR v roce 2007

Územní rozdíly v rostlinné produkci souvisejí s rozdílnou strukturou **osevních ploch**. Přesto, že jsou obiloviny dominantní skupinou plodin ve všech krajích České republiky, pohyboval se v roce 2007 jejich podíl

na obhospodařované orné půdě od 54 % u zemědělských podniků se sídlem v Pardubickém kraji a na Vysočině po 69 % v Jihomoravském kraji (průměr ČR byl 60,2 %). Postupně se zvyšoval podíl osevních ploch olejnin až na 17,2 % v celé republice. Nejnižší podíl měly olejnin na obhospodařované orné půdě v Jihomoravském kraji (15 %), nejvyšší podíl byl zjištěn v Moravskoslezském kraji (21 %). Větší územní rozdíly jsou v zastoupení pícnin na orné půdě (od 9 % v Ústeckém kraji pro 23 % v kraji Vysočina při celostátním průměru 16 %).

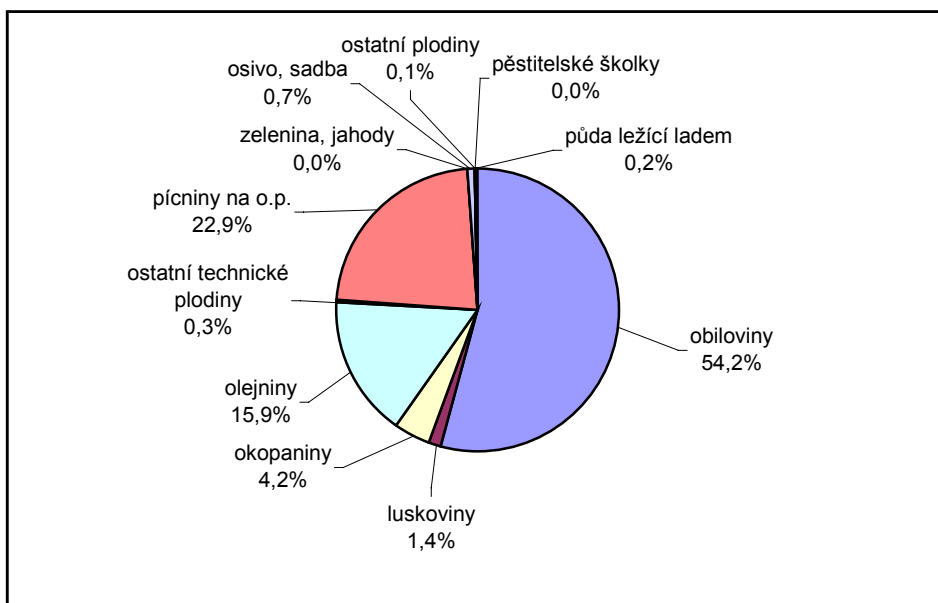
Tab. 3.1.8 Využití orné půdy v krajích ČR v roce 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Obiloviny celkem (ha)	Podíl kraje na úhrnu ČR (%)	Brambory celkem (ha)	Podíl kraje na úhrnu ČR (%)	Cukrovka technická (ha)	Podíl kraje na úhrnu ČR (%)	Olejnin (ha)	Podíl kraje na úhrnu ČR (%)
Česká republika	1 544 496	100,0	32 655	100,0	54 065	100,0	442 228	100,0
v tom kraje:								
Hl. město Praha	10 061	0,7	32	0,1	548	1,0	3 952	0,9
Středočeský	296 548	19,2	7 463	22,9	15 273	28,2	88 950	20,1
Jihočeský	158 123	10,2	3 789	11,6	0	0,0	42 067	9,5
Plzeňský	125 447	8,1	1 270	3,9	0	0,0	36 920	8,3
Karlovarský	22 811	1,5	94	0,3	-	-	7 747	1,8
Ústecký	100 974	6,5	732	2,2	2 968	5,5	25 133	5,7
Liberecký	22 268	1,4	236	0,7	404	0,7	6 520	1,5
Královéhradecký	92 641	6,0	1 442	4,4	9 164	16,9	27 899	6,3
Pardubický	95 761	6,2	1 416	4,3	2 995	5,5	31 288	7,1
Vysočina	157 510	10,2	11 779	36,1	262	0,5	46 366	10,5
Jihomoravský	224 054	14,5	2 225	6,8	5 891	10,9	48 604	11,0
Olomoucký	108 321	7,0	682	2,1	9 027	16,7	32 426	7,3
Zlínský	57 766	3,7	295	0,9	1 067	2,0	16 709	3,8
Moravskoslezský	72 210	4,7	1 200	3,7	6 467	12,0	27 647	6,3

Z hlediska podílu na celostátní výměře orné půdy lze za hlavní producenty obilovin a olejnin považovat podniky ve Středočeském a Jihomoravském kraji, brambor a pícnin na orné půdě v kraji Vysočina a technické cukrovky ve Středočeském, Královéhradeckém a Olomouckém kraji.

Graf 19 Využití obhospodařované orné půdy v kraji Vysočina v roce 2007

Podniky se sídlem v kraji Vysočina v roce 2007 hospodařily na 11,4 % celostátní výměře orné půdy, což bylo o 1,6 procentního bodu více než činil podíl na výměře zemědělské půdy. Ve struktuře osevních ploch pozorujeme na Vysočině ve srovnání s celorepublikovou úrovní výrazně nižší podíl obilovin (o 6,2 bodu), za průměrem České republiky zůstává i podíl olejnin, naopak velmi vysoký je na Vysočině podíl pícnin na orné půdě (nejvyšší ze všech krajů), nadprůměrné je i zastoupení okopanin, zejména brambor. Na

celorepublikové výměře brambor celkem se Vysočina podílela 36,1 %. Podíl půdy ležící ladem byl v roce 2007 ve srovnání s celostátním průměrem třetinový.

V rámci kraje měly největší podíl na výměře orné půdy podniky v okrese Třebíč (25,9 %), nejmenší v okrese Pelhřimov (17,5 %).

Tab. 3.1.9 Využití orné půdy v okresech kraje Vysočina v roce 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Obhospodařovaná orná půda celkem (ha)	z toho (%)								
		obiloviny	z toho		luskoviny	brambory	cukrovka	olejnin	píceňiny na orné půdě	bez sklizně
			pšenice	ječmen						
Kraj Vysočina	291 716	54,0	24,5	21,7	1,4	4,0	0,1	15,2	22,9	0,1
v tom okresy:										
Havlíčkův Brod	56 246	49,7	21,1	20,1	0,6	5,7	0,2	13,9	25,7	0,2
Jihlava	50 977	54,1	23,7	24,1	1,1	3,0	-	19,5	19,6	0,3
Pelhřimov	52 048	48,3	20,1	20,7	0,7	8,3	-	13,7	26,7	0,0
Třebíč	75 553	60,4	33,4	20,3	3,1	0,4	0,1	17,6	17,5	0,0
Žďár nad Sázavou	56 893	54,9	20,8	23,8	0,9	4,2	0,1	10,9	26,6	0,1

Rozdílné klimatické podmínky a další faktory (svažitost, kvalita půdy apod.) vedou k rozdílným ve využití půdy v jednotlivých okresech kraje. Z údajů o využití orné půdy v roce 2007 vyplývá:

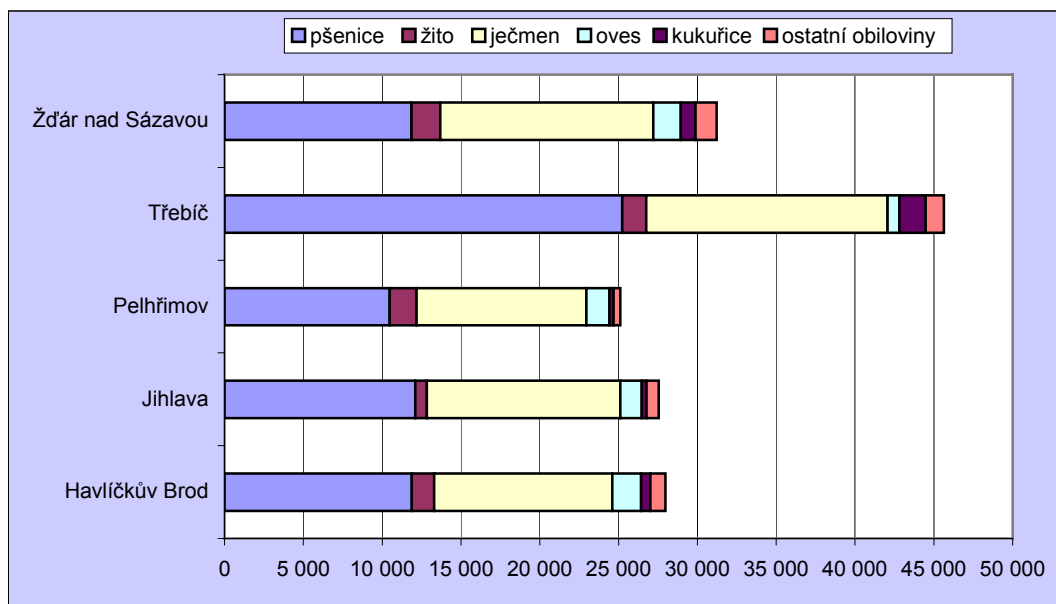
Okres **Havlíčkův Brod** se vyznačuje podprůměrným zastoupením obilovin, luskovin a olejnin a nadprůměrným podílem brambor a pícnin na orné půdě. Ve srovnání s rokem 2005 se snížila výměra obilovin a luskovin, naopak se zvýšily plochy brambor, olejnin a pícnin na orné půdě.

Pro okres **Jihlava** je charakteristický průměrný podíl obilovin, nižší zastoupení luskovin, brambor a pícnin na orné půdě a výrazně nadprůměrný podíl olejnin. Oproti roku 2005 se snížila výměra obilovin a zejména brambor a pícnin na orné půdě, naopak vzrostly plochy luskovin a olejnin.

Okres **Pelhřimov** se vyznačuje výrazně podprůměrným zastoupením obilovin (nejnižší v kraji), nižší je i podíl olejnin. Výrazně nadprůměrný je na Pelhřimovsku podíl pícnin na orné půdě a zejména brambor, nejvyšší na Vysočině. I v pelhřimovském okrese se ve srovnání s rokem 2005 zmenšila plocha obilovin, výrazný byl i pokles u brambor a pícnin na orné půdě. Naopak značně se zvýšily plochy olejnin a v menší míře i luskovin.

Pro **Třebíčsko** je charakteristické obilnářství, zvláště pěstování pšenice. Výrazně nadprůměrný je též podíl luskovin a olejnin. Naopak zastoupení brambor je zdaleka nejnižší v kraji, podprůměrný je i podíl pícnin na orné půdě. Oproti roku 2005 poklesly plochy většiny plodin a úměrně tomu se zvýšila výměra olejnin (téměř o pětinu).

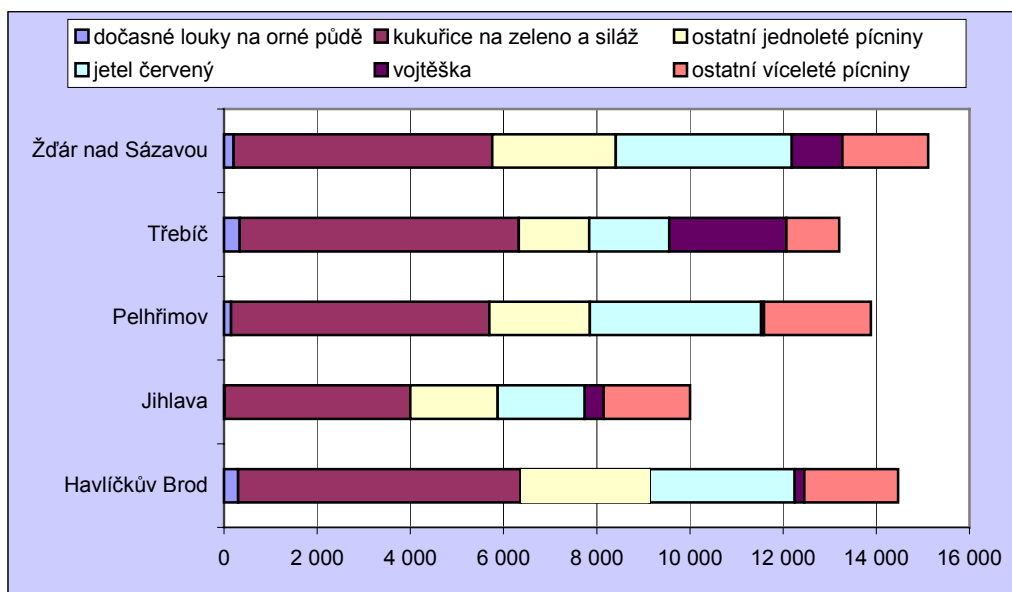
Graf 20 Osevní plochy obilovin v okresech kraje Vysočina v roce 2007 v ha

Okres **Žďár nad Sázavou** se vyznačuje podprůměrným zastoupením luskovin a olejnin a naopak nadprůměrným podílem pícnin na orné půdě. Podíl obilovin a brambor je na úrovni kraje. Ve srovnání

s rokem 2005 výrazně poklesla plocha luskovin, mírnější byl pokles u pícein na orné půdě, brambor a obilovin. I na Žďársku se značně zvětšila výměra olejnin.

Graf 21 Osevní plochy pícnin na orné půdě v okresech kraje Vysočina v r. 2007 v ha

Meziroční změny ve struktuře osevních ploch jsou poměrně výrazné a odrážejí nejen situaci na trhu se zemědělskými komoditami, ale i změny v dotační politice státu a Evropské unie. Významný je i vliv omezování živočišné výroby spojený s nižšími požadavky na produkci krmiv pro chovaná hospodářská zvířata.

Tab. 3.1.10 Osevní plochy v kraji Vysočina v letech 2000 až 2008

	tis. ha									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	
Obiloviny celkem	169,9	168,3	166,4	160,5	164,0	157,9	148,4	149,5	149,5	
Luskoviny	5,7	5,6	4,8	4,4	4,0	5,0	5,1	4,2	3,3	
Brambory celkem	16,8	15,5	13,3	12,6	11,9	11,3	10,2	10,8	10,2	
Cukrovka technická	0,2	0,2	0,4	0,4	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	
Olejnin celkem	39,6	43,8	44,4	38,8	38,6	38,7	41,7	44,9	48,0	
Píceiny na orné půdě	90,3	85,1	76,4	74,6	73,8	73,6	72,8	69,0	67,6	

Od roku 2000 se na Vysočině postupně snižovaly osevní plochy luskovin, brambor a pícnin na orné půdě. Kolísavý byl vývoj osevních ploch obilovin, po snížení v roce 2003 následoval jednorázový vzestup a poté pokles v r. 2005 a zejména 2006 (o 6,0%). Více než o pětinu vzrostla osevní plocha olejnin.

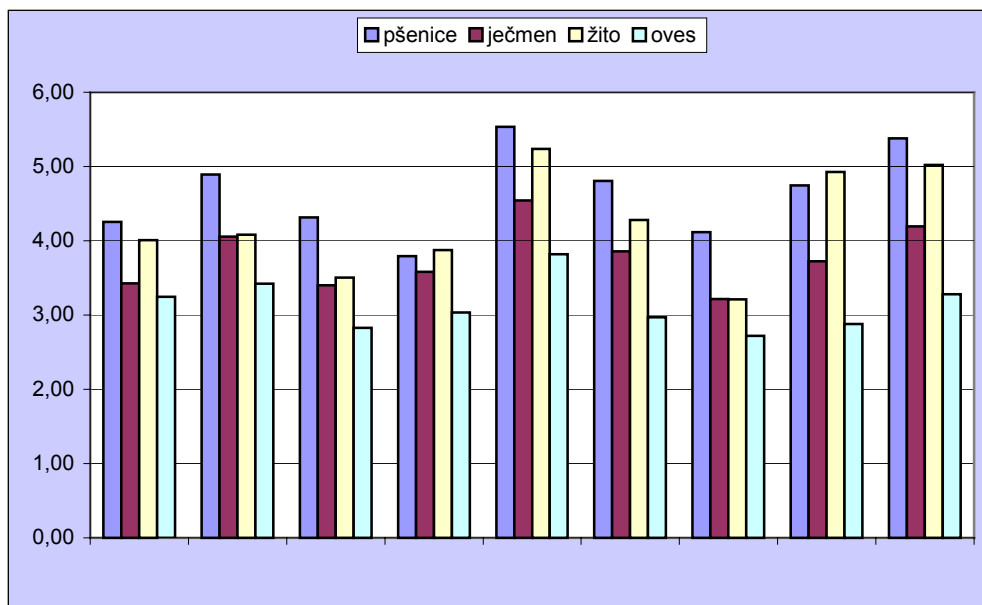
Nejméně příznivým rokem na Vysočině byl nepochybně rok 2003, ve kterém zaznamenáváme nejnižší výnosy luskovin, brambor, olejnin a pícnin na orné půdě. Stejně nízký jako v tomto roce byl výnos luskovin i v roce 2002. Pro obiloviny byl vůbec nejhorší rok 2006. Nejpříznivější rok se dá stanovit poněkud obtížněji, ale přesto je za něj možno označit rok 2004, kdy byly dosaženy nejvyšší výnosy u obilovin, luskovin a olejnin. Pro brambory byl nejpříznivější rok 2005 a pro pícniny na orné půdě rok 2001.

Tab. 3.1.11 Hektarové výnosy v kraji Vysočina v letech 2000 až 2008

	t/ha produkční plochy									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	
Obiloviny celkem	3,9	4,4	3,9	3,6	5,0	4,3	3,6	4,3	4,8	
Luskoviny	2,2	2,6	1,7	1,7	2,8	2,4	2,1	2,2	1,9	
Brambory celkem	25,4	24,1	25,0	20,0	24,7	28,9	23,3	26,7	26,8	
Cukrovka technická	49,3	43,8	52,6	44,1	50,3	53,3	50,2	54,7	56,6	
Olejnin celkem	2,6	2,7	2,1	1,2	3,0	2,4	2,3	2,6	2,3	
Píceiny na orné půdě (v hodnotě sena)	6,2	6,5	6,1	4,8	5,8	6,1	5,8	6,0	6,2	

Dlouhodobě nejnývnosnější obilovinou je pšenice, jejíž hektarové výnosy se na Vysočině pohybovaly od 3,79 t/ha v roce 2003 po 5,53 t/ha roku 2004.

Graf. 22 Hektarové výnosy obilovin v kraji Vysočina v letech 2000 až 2008 v t/ha

Sklizeň rostlinných produktů přímo závisí na výměře produkčních ploch a hektarových výnosech. Největší sklizeň obilovin v průběhu sledovaného období byla na Vysočině zjištěna v roce 2004. Ve srovnání s nejnižší sklizní (rok 2003) byla o 39,5 % vyšší. Luskovin se sklídilo nejvíce v roce 2001, brambor a píce na orné půdě roku 2000. A vzdor neustále rostoucím plochám se už v kraji nepodařilo překonat rekordní sklizeň olejnin z roku 2001.

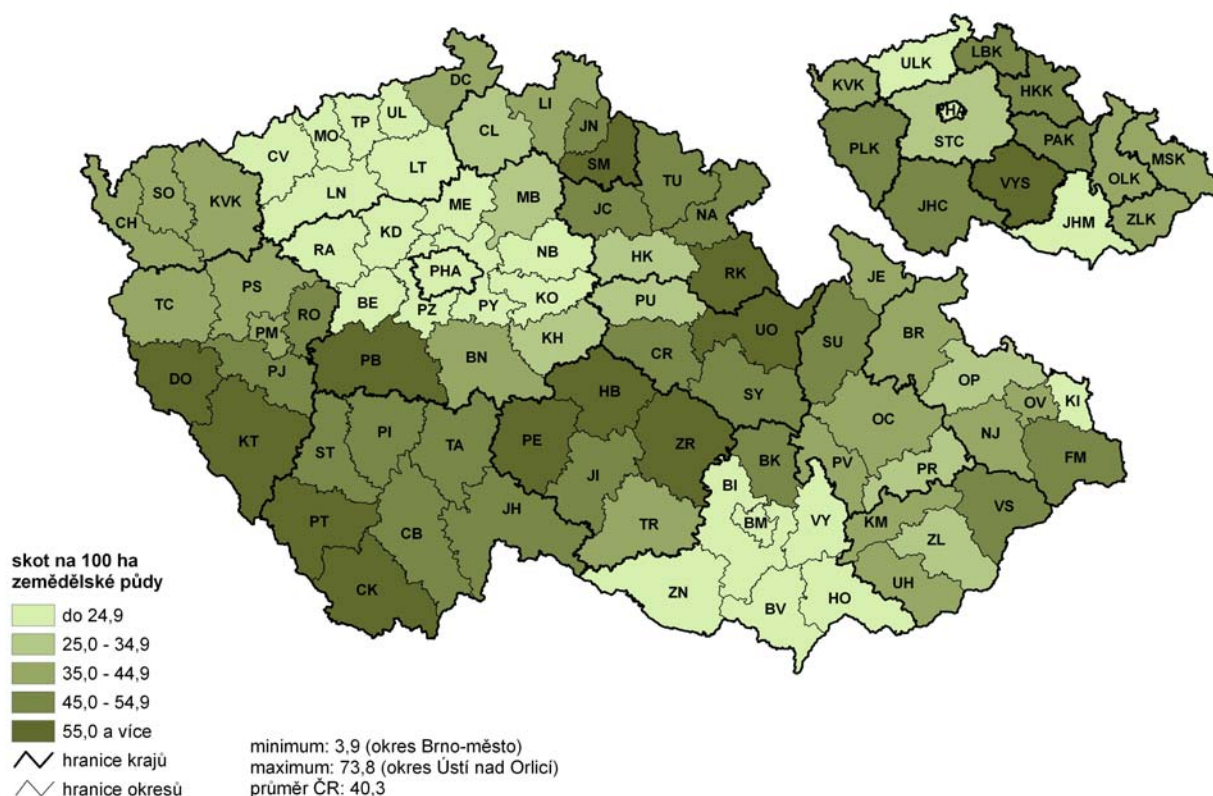
Tab. 3.1.12 Sklizeň v kraji Vysočina v letech 2000 až 2008

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	tis. tun								
Obiloviny celkem	656,4	742,9	648,1	587,5	819,7	682,9	535,9	650,6	729,6
Luskoviny	12,6	14,2	8,5	7,6	11,4	11,8	10,8	9,4	6,3
Brambory celkem	427,2	370,6	332,6	251,8	293,3	326,2	237,6	288,3	274,8
Cukrovka technická	9,1	8,1	21,2	18,6	10,4	9,7	10,8	11,7	8,5
Olejniny celkem	102,0	118,9	91,7	47,8	116,2	93,4	98,0	114,9	111,6
Píce na orné půdě (v hodnotě sena)	556,4	549,7	469,5	357,8	431,9	443,7	419,9	400,3	407,1

Prodej rostlinných výrobků nekorresponduje u všech plodin s objemem vypěstované produkce. Část plodin slouží ke krmným účelům přímo u producenta. Jde nejen o pícniny na orné půdě a krmné okopaniny, ale i o část obilovin, zejména o ječmen a oves. Projevuje se též skladování vybraných produktů u pěstitelů a jejich prodej až v dalším roce. Z celkové produkce obilovin jsou k prodeji určeny asi tři čtvrtiny, u ova pouze polovina. Velkou většinu produkce obilovin určených k prodeji nakoupily v roce 2007 obchodní a zpracovatelské organizace. Necelé jedno procento prodaných obilovin bylo přímo vyvezeno do zahraničí.

Počty hospodářských zvířat zahrnují užitková zvířata ve vlastnictví či držení zpravodajských jednotek ke konci září 2007. Nejvíce skotu se vedle Jihočeského kraje tradičně chová na Vysočině, k těmto krajům se vysokou intenzitou chovu řadí i Plzeňský kraj. K největším chovatelům prasat a drůbeže patří podniky ve Středočeském a Jihomoravském kraji, Vysočina se však vyznačuje nejvyšší intenzitou chovu prasat. Nejvíce ovcí a beranů se chová v Jihočeském a Zlínském kraji, koz a kozlů v Jihočeském a Ústeckém kraji. Nejvyšší stavy koní byly zjištěny v Jihočeském a Středočeském kraji. Chovy králíků jsou nejvíce rozšířeny v Jihomoravském a Středočeském kraji.

Intenzita chovu skotu v okresech ČR k 30. 9. 2007

V členění podle okresů byly zveřejněny pouze stavy u hlavních skupin zvířat. U koní je třeba vzít v úvahu, že mezi zpravodajské jednotky nemuseli být zařazeni všichni jejich chovatelé. Pro koně nebyla stanovena prahová hodnota, proto subjekty nepřekračující jiné prahové hodnoty nebyly mezi zpravodajské jednotky zařazeny.

Tab. 3.1.13 Stavy hospodářských zvířat v krajích ČR k 30. 9. 2007

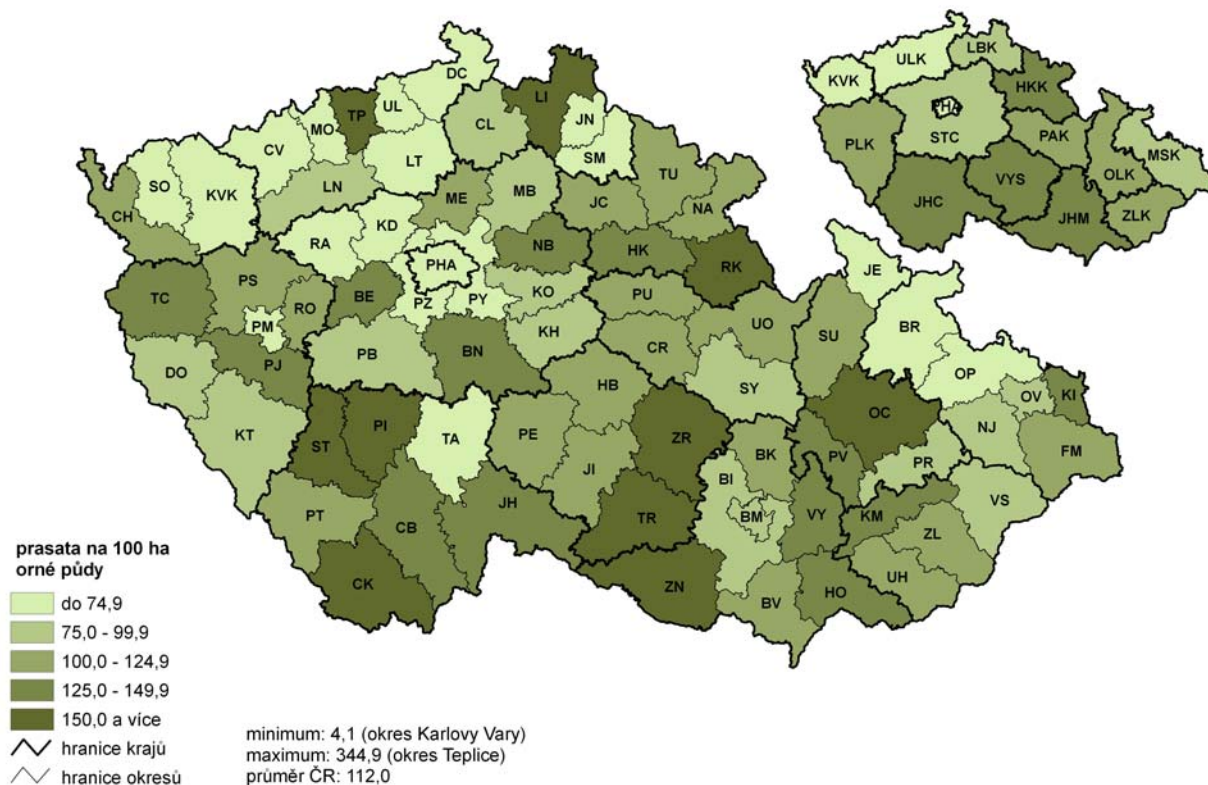
Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Skot celkem	Podíl kraje na úhrnu ČR (%)	Prasata celkem	Podíl kraje na úhrnu ČR (%)	Drůbež celkem	Podíl kraje na úhrnu ČR (%)	Intenzita chovu	
							skotu na 100 ha zem. půdy	prasat na 100 ha orné půdy
Česká republika	1 419 007	100,0	2 875 874	100,0	29 303 202	100,0	40,3	112,0
v tom kraje:								
Hl. město Praha	6 484	0,5	7 011	0,2	766 339	2,6	21,4	38,4
Středočeský	154 705	10,9	438 629	15,3	5 327 811	18,2	28,3	91,2
Jihočeský	218 354	15,4	352 520	12,3	4 318 784	14,7	51,7	135,0
Plzeňský	160 725	11,3	217 500	7,6	2 572 819	8,8	51,3	105,1
Karlovarský	36 521	2,6	27 317	0,9	233 167	0,8	36,7	67,3
Ústecký	41 226	2,9	109 445	3,8	2 001 811	6,8	19,7	72,8
Liberecký	42 444	3,0	36 748	1,3	118 417	0,4	46,6	97,3
Královéhradecký	109 632	7,7	216 898	7,5	1 941 527	6,6	46,7	127,4
Pardubický	120 755	8,5	181 855	6,3	2 327 479	7,9	52,7	102,5
Vysočina	215 604	15,2	410 722	14,3	852 072	2,9	57,8	140,8
Jihomoravský	74 615	5,3	439 430	15,3	5 457 667	18,6	20,6	135,1
Olomoucký	96 071	6,8	218 653	7,6	448 048	1,5	39,8	121,3
Zlínský	58 787	4,1	118 498	4,1	1 577 450	5,4	39,2	123,1
Moravskoslezský	83 083	5,9	100 647	3,5	1 359 813	4,6	38,9	77,2

Ve srovnání se šetřením v roce 2005 se **stavy skotu** na Vysočině opět o něco snížily. Pokračoval tak neustálý pokles početního stavu hovězího dobytka, který začal již na počátku devadesátých let. Stavy skotu mírně vzrostly pouze v okresech Havlíčkův Brod a Žďár nad Sázavou, naopak výrazný byl jejich pokles na

Jihlavsku a zvláště na Třebíčsku. Ještě hlubší byl v kraji i ve všech okresech úbytek krav, který byl zvláště pronikavý na Jihlavsku, kde se jejich stavy snížily více než o pětinu.

Intenzita chovu prasat v okresech ČR k 30. 9. 2007

Ve **stavech prasat** jsou z dlouhodobějšího hlediska patrné větší výkyvy v závislosti na poptávce po vepřovém mase a na cenách vstupů (především obilí a tím i krmných směsí), trend je však obdobně jako u skotu klesající. Ve srovnání s rokem 2005 však na Vysočině došlo k výraznému zvýšení jejich početních stavů, které bylo v rozhodující míře ovlivněno okresem Třebíč. Ve zbytku kraje byl přírůstek prasat jen mírný nebo dokonce došlo k jejich úbytku (okres Jihlava).

Oproti roku 2005 se v kraji zvýšily **počty ovcí a beranů**. Nejvíce se jich chová v okresech Žďár nad Sázavou a Havlíčkův Brod, ve kterém byl zaznamenán jejich nejvyšší přírůstek ve srovnání s rokem 2005. Nejvíce u daného souboru zpravodajských jednotek vzrostly **počty koní** na Jihlavsku a Pelhřimovsku. Nejvyšší **stavy drůbeže** vykazují zpravodajské jednotky sídlící v okrese Třebíč.

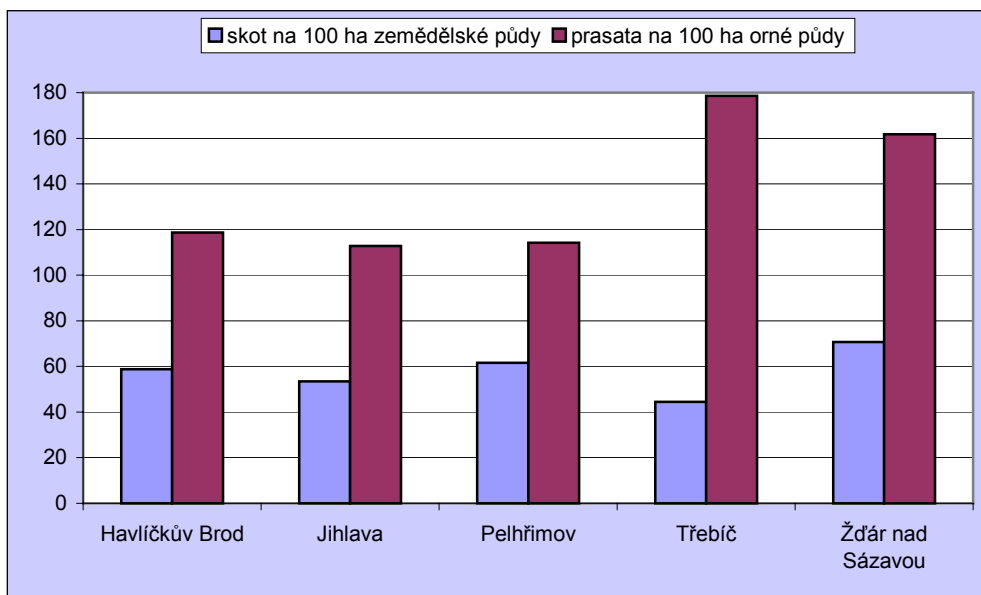
Tab. 3.14 Hospodářská zvířata v okresech kraje Vysočina k 30. 9. 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

v kusech

	Skot	z toho krávy	Prasata	Ovce a berani	Kozy a kozli	Koně	Drůbež
Kraj Vysočina	215 604	73 690	410 722	9 471	1 531	1 330	852 072
v tom okresy:							
Havlíčkův Brod	43 258	15 415	66 769	2 526	273	131	33 083
Jihlava	35 218	11 032	57 469	1 235	104	271	209 494
Pelhřimov	41 882	14 821	59 456	1 006	99	285	119 380
Třebíč	37 473	13 258	134 973	2 010	786	246	359 527
Žďár nad Sázavou	57 773	19 164	92 055	2 694	269	398	130 587

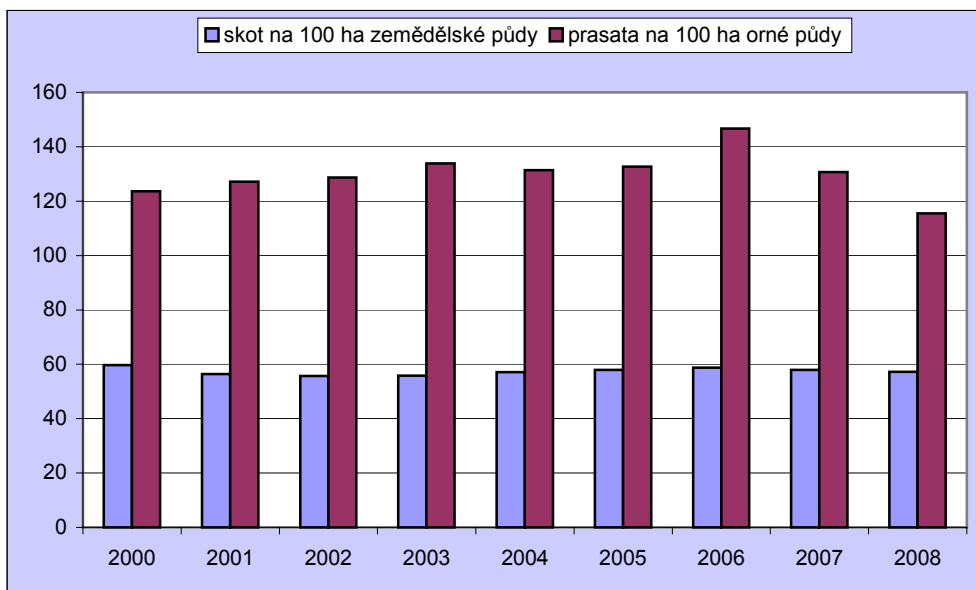
Graf 23 Počet hospodářských zvířat na 100 ha obhospodařované půdy v okresech kraje Vysočina k 30. 9. 2007

Graf ukazuje, že nejvyšší **intenzita chovu skotu** je v okrese Žďár nad Sázavou, u **chovu prasat** v okrese Třebíč, ve kterém je však výrazně podprůměrná intenzita chovu skotu. Nejnižší intenzitou chovu prasat se vyznačují okresy Jihlava a Pelhřimov. Ve srovnání se strukturálním šetřením roku 2005 se intenzita chovu skotu v kraji i jednotlivých okresech prakticky nezměnila, u intenzity chovu prasat došlo na Vysočině k jejímu mírnému zvýšení, v třebíčském okrese k velmi výraznému zvýšení. Výrazně nadprůměrnou intenzitou chovu drůbeže se vyznačují okresy Jihlava a zejména Třebíč, nejnižší je na Havlíčkovsku.

Při porovnání výše uvedených dat ze strukturálního šetření a následujících dat z běžných statistických šetření s roční periodicitou je třeba vzít v úvahu rozdílný termín zjišťování (FSS k 30. září a ostatní k 1. dubnu, resp. 1. březnu).

Graf 24 Počet hospodářských zvířat na 100 ha obhospodařované půdy v kraji Vysočina v letech 2000 až 2008

Intenzita chovu skotu v kraji Vysočina se po roce 2000 vyznačovala stabilní úrovní, po mírném poklesu na počátku tohoto období následovalo obdobně nevýrazné zvýšení. Intenzita chovu prasat naproti tomu až do roku 2006 rostla, v posledních dvou letech však následoval velmi výrazný pokles.

Tab. 3.1.15 Stavy hospodářských zvířat v kraji Vysočina v letech 2002 až 2009^{*)}

	kusy							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Skot celkem	226 513	223 566	220 010	218 625	216 474	215 601	213 770	210 635
z toho krávy	86 062	87 412	85 633	86 364	84 882	83 153	83 518	82 904
Prasata celkem	399 361	404 492	409 204	391 482	387 100	414 796	367 876	324 725
z toho prasnice	33 219	33 578	32 978	30 245	30 372	32 155	27 678	23 438
Ovce a berani	5 822	6 530	6 560	7 655	7 642	8 101	10 735	10 854
Drůbež	1 333 588	1 511 277	1 292 430	1 231 383	1 029 533	1 065 614	1 101 564	984 949
z toho slepice	192 539	143 821	152 212	137 720	129 312	122 067	106 922	135 164

^{*)} do roku 2003 k 1. 3., od roku 2004 k 1. 4.

Ve srovnání s rokem 2002 byly v roce 2009 na Vysočině stavy skotu nižší o 7,0 %, když v průběhu celého tohoto období nepřetržitě klesaly. Pokles stavů krav byl za stejné období o 3,3 procentního bodu mírnější a v některých letech se dočasně zastavil. Stavy prasat se v kraji Vysočina od roku 2002 snížily téměř o pětinu a stavy prasnic dokonce bezmála o tři desetiny. Nejvýraznější byl u prasat i prasnic úbytek v posledních dvou letech. Početní stavy se po roce 2002 zvyšovaly jediné u ovcí a beranů, jejichž počet vzrostl o 86,4 %. Naproti tomu početní stavy drůbeže se na Vysočině snížily o více než čtvrtinu a slepic téměř o třetinu. U slepic však v posledním roce došlo k výraznému meziročnímu nárůstu. U drůbeže a slepic je však třeba vzít v úvahu, že s ohledem na krátký chovný cyklus a výkyvy v poptávce po drůbežím masu a vejcích se jejich početní stavy mohou velmi výrazně změnit i v průběhu jediného roku.

Živočišnou výrobu v kraji Vysočina je od roku 2001 možno charakterizovat poklesem produkce hovězího i vepřového masa a nárůstem výroby mléka, o něž se zasloužilo setrvalé a výrazné zvyšování dojivosti (celkově o jednu pětinu). Nerovnoměrný byl vývoj snášky vajec, která se na počátku téměř zdvojnásobila a i v následujících letech velmi kolísala. Podobný byl i vývoj průměrné snášky na jednu nosnici.

Nejnižší úhyn telat v kraji můžeme pozorovat v roce 2007 (9,1 % z počtu narozených), nejvyšší roku 2003. U selat byl úhyn nejnižší v roce 2004, nejvyšší v letech 2001 a 2005. Celkově se u úhynu telat i selat na Vysočině projevuje mírně sestupná tendence.

Tab. 3.1.16 Živočišná výroba v kraji Vysočina v letech 2001 až 2008

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Výroba masa v jatečné hmotnosti (t)								
hovězí vč. telecího	13 501	13 974	13 186	13 429	11 630	10 214	9 683	10 586
vepřové	54 248	52 258	50 170	42 627	32 531	37 429	40 942	41 605
Výroba mléka (tis. litrů)	412 057	430 276	420 778	437 101	456 136	452 043	450 274	457 032
Průměrná roční dojivost 1 krávy (litry)	5 796	5 843	5 936	6 257	6 446	6 548	6 706	6 951
Snáška vajec								
celkem (tis. kusů)	21 133	40 556	35 925	39 068	34 567	27 067	29 700	25 184
na 1 slepici (ks)	222	231	225	233	222	232	224	236
Úhyn z počtu narozených (%)								
telata	.	10,4	11,1	11,3	9,8	10,1	9,1	9,6
selata	9,4	8,6	9,0	8,3	9,4	8,9	9,0	9,3

Strukturální šetření v zemědělství zjišťovalo též počty **zemědělských strojů a zařízení** ve vlastnictví zpravodajských jednotek (včetně finančního leasingu).

V porovnání s rokem 2005 měli zemědělci v roce 2007 celostátně o 3,7 % traktorů méně, více ubývaly starší stroje s nižším výkonem, zatímco počet nejvýkonnějších traktorů (100 kW a více) se zvýšil o 7,6 %. V kraji Vysočina byl oproti roku 2005 úbytek traktorů o 0,4 procentního bodu mírnější, o něco pomaleji v porovnání s průměrem České republiky ubývaly nejméně výkonné stroje. Nadprůměrný přírůstek můžeme pozorovat u počtu nejvýkonnějších traktorů. Nižší úbytek ve srovnání s celou Českou republikou byl na Vysočině zaznamenán i u sklízecích mlátiček a sklízeců brambor. V porovnání s krajem Vysočina je pouze ve dvou krajích evidován vyšší podíl traktorů starších než 10 let. Obdobně je tomu u sklízecích mlátiček.

Tab. 3.1.17 Zemědělské stroje ve vlastnictví podniků v krajích ČR k 30. 9. 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Traktory celkem	z toho starší než 10 let (%)	Sklízecí mlátičky	z toho starší než 10 let (%)	Samojízdné sklízecí řezačky	z toho starší než 10 let (%)	Výměra orné půdy (ha) na 1 traktor	Plocha obilovin (ha) na 1 sklízecí mlátičku
Česká republika	83 813	84,3	10 442	78,1	1 998	79,1	30,6	147,9
v tom kraje:								
Hl. město Praha	593	64,9	89	65,2	5	80,0	30,8	113,0
Středočeský	12 138	82,1	1 831	72,8	280	76,8	39,6	162,0
Jihočeský	9 995	85,5	1 253	80,9	203	71,9	26,1	126,2
Plzeňský	6 948	86,9	830	81,1	192	85,4	29,8	151,1
Karlovarský	1 158	85,0	93	92,5	40	92,5	35,1	245,3
Ústecký	4 443	86,7	618	81,7	105	89,5	33,8	163,4
Liberecký	2 615	86,1	261	85,4	93	88,2	14,4	85,3
Královéhradecký	6 139	83,1	637	74,9	150	77,3	27,7	145,4
Pardubický	5 735	85,9	627	70,2	162	69,1	30,9	152,7
Vysočina	10 354	86,4	1 555	84,8	284	77,1	28,2	101,3
Jihomoravský	10 081	83,1	1 087	77,7	152	86,8	32,3	206,1
Olomoucký	4 950	84,3	662	79,6	141	83,7	36,4	163,6
Zlínský	3 854	82,4	321	72,0	80	66,3	25,0	180,0
Moravskoslezský	4 809	81,9	578	74,0	111	82,0	27,1	124,9

Až na úroveň okresů byly ze strukturálního šetření publikovány pouze počty hlavních zemědělských strojů. Nejpodrobněji byly zjišťovány údaje o traktorech. Z celkového počtu 10 354 traktorů v kraji jich čtvrtinu vlastní zemědělci z okresu Žďár nad Sázavou, v němž je také ve srovnání s ostatními okresy vyšší podíl nejvýkonnějších traktorů. Výrazně se snížil celkový počet traktorů na Třebíčsku, ve většině okresů však jejich počet mírně vzrostl. Ve všech okresech přibýlo nejvýkonnějších traktorů, nejvíce na Žďársku (více než o pětinu).

Tab. 3.1.18 Stroje a zařízení ve vlastnictví podniků v okresech kraje Vysočina k 30. 9. 2007

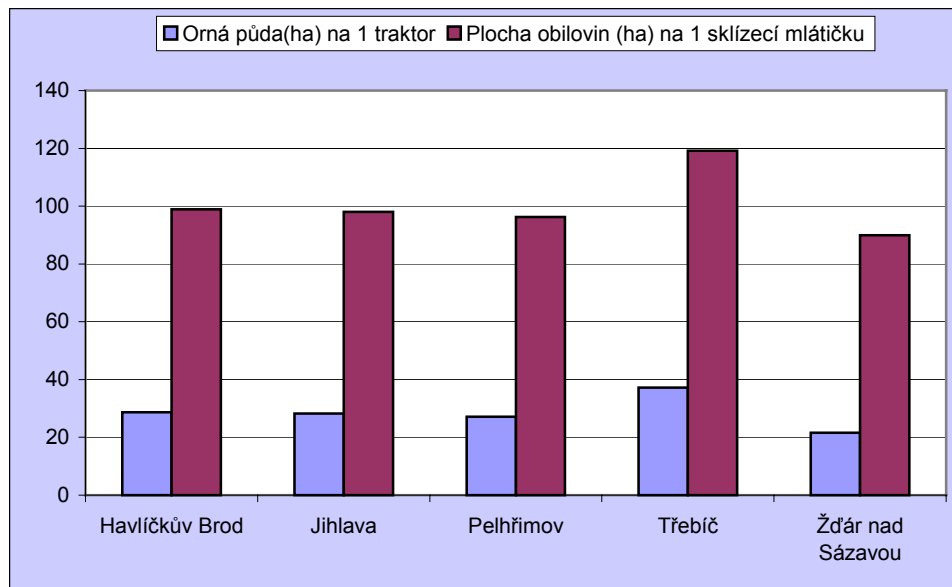
Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Traktory kolové a pásové						Sklízecí mlátičky	Sklízeče brambor	Orná půda (ha) na 1 traktor	Plocha obilovin (ha) na 1 sklízecí mlátičku
	celkem	v tom s výkonem (%)								
		do 20 kW	21 - 39 kW	40 - 59 kW	60 - 99 kW	100 kW a více				
Kraj Vysočina	10 354	3,5	13,0	40,0	29,5	14,0	1 555	1 030	28,2	101,3
v tom okresy:										
Havlíčkův Brod	1 961	3,5	13,0	40,0	29,5	14,0	283	238	28,7	98,9
Jihlava	1 802	3,8	14,5	43,3	25,8	12,6	281	114	28,3	98,1
Pelhřimov	1 921	2,5	10,3	35,1	35,8	16,4	261	279	27,1	96,2
Třebíč	2 030	4,0	12,1	38,7	32,0	13,2	383	80	37,2	119,2
Žďár nad Sázavou	2 640	3,2	9,3	41,9	28,5	17,1	347	320	21,6	90,0

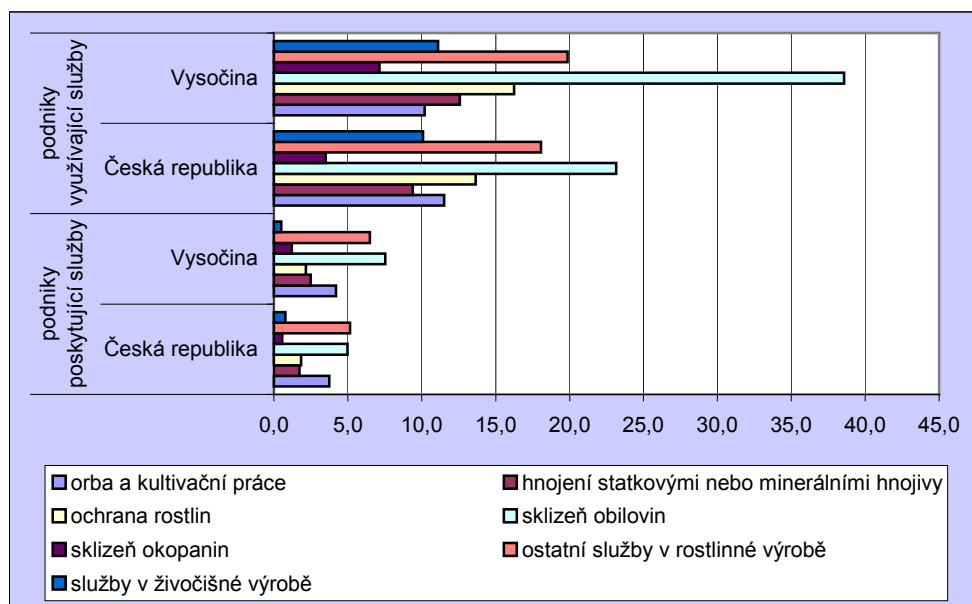
Z poměření výměry obhospodařované orné půdy a počtu traktorů vyplývá, že největší výměra na jeden traktor připadá v okrese Třebíč, v okrese Žďár nad Sázavou je tato plocha téměř o polovinu menší. Obdobně je tomu i u sklízecích mlátiček, i tentokrát připadá největší plocha obilovin na jednu mlátičku na Třebíčsku. V trebičském okrese se na Vysočině jako v jediném ve srovnání s rokem 2005 zvýšila plocha orné půdy a obilovin, připadající na jeden traktor a jednu sklízecí mlátičku.

Z doplňujících informací, které byly součástí strukturálního šetření v zemědělství 2007, lze uvést podíl podniků, které **poskytují či využívají jednotlivé druhy zemědělských služeb**. Častěji podniky využívají zemědělské služby, než je poskytují, přitom v kraji je podíl poskytovatelů u všech druhů služeb s výjimkou služeb v živočišné výrobě nad celostátním průměrem.

Graf 25 Zemědělské stroje v okresech kraje Vysočina k 30.9.2007

Graf 26 Zemědělské podniky poskytující a využívající zemědělské služby v kraji Vysočina a v ČR v %

Z poskytovaných služeb jsou nejčastější sklizeň obilovin, ostatní služby v rostlinné výrobě a orba a kulturační práce. Nejméně se vyskytují podniky nabízející služby v živočišné výrobě. Též podíl podniků, které využívají zemědělské služby, je s výjimkou orby a kulturačních prací nad celorepublikovým průměrem. Nejvíce podniků na Vysočině využívá služby jiné organizace při sklizni obilovin (38,6 %), pětina podniků v kraji využívá ostatní služby v rostlinné výrobě.

Produkce zemědělského odvětví ve finančním vyjádření navazuje v regionálním členění na metodiku souhrnného zemědělského účtu. Jde o hodnotové vyjádření finální produkce, která opouští zemědělské odvětví (částka v základních cenách, kterou výrobce obdrží od kupujícího plus dotace mínus daně na výrobek). Časová řada je k dispozici od roku 2003, přičemž za poslední rok jsou publikovány předběžné údaje a definitivní data jsou k dispozici až v následujícím roce. Pro meziroční srovnání se používají stále ceny roku 2000, pro porovnání struktury běžné ceny daného roku³.

³ Podrobnější metodické vysvětlivky jsou součástí publikace 2128-08 Souhrnný zemědělský účet v jednotlivých krajích - definitivní výsledky za rok 2006 a semidefinitivní výsledky roku 2007, vydané ČSÚ v listopadu 2008

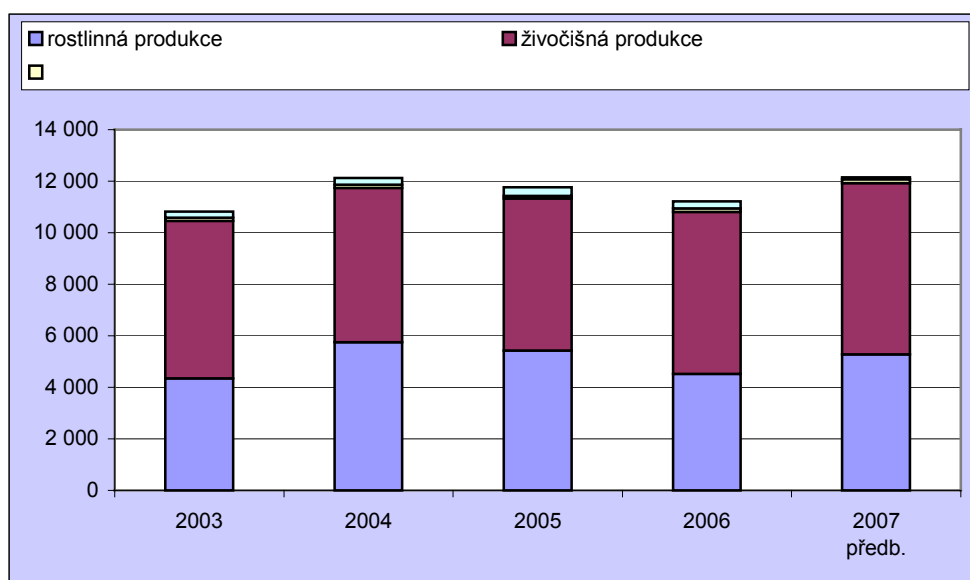
Celková produkce zemědělského odvětví v kraji Vysočina se meziročně výrazně měnila především v závislosti na výsledcích rostlinné výroby. Ve sledovaném období byla nejvyšší produkce vypočtena v roce 2007. Nejnižší produkce, zaznamenaná roku 2003, byla více než o pětinu nižší. Celková produkce v roce 2007 byla ovlivněna jak příznivým výsledkem rostlinné produkce, tak rostoucí živočišnou produkcí v letech 2006 a 2007. Trendy v objemu zemědělských služeb a nezemědělských vedlejších činností nejsou ve sledovaném období jednoznačné a ani objem jejich produkce není na Vysočině takový, aby mohl celkový vývoj produkce zemědělského odvětví výrazněji ovlivnit.

Tab. 3.1.19 Produkce zemědělského odvětví v kraji Vysočina v letech 2003 až 2007

v mil. Kč ve stálých cenách roku 2000

	2003	2004	2005	2006	2007 předb.	Index 2007/2003
Produkce zemědělského odvětví celkem	10 818,6	12 127,4	11 765,4	11 222,1	12 151,3	112,3
v tom:						
rostlinná produkce	4 349,9	5 753,7	5 428,9	4 516,3	5 283,9	121,5
živočišná produkce	6 114,6	5 982,1	5 897,4	6 296,2	6 640,5	108,6
produkce zemědělských služeb	125,0	126,0	98,6	134,2	146,1	116,9
nezemědělské vedlejší činnosti (neoddělitelné)	229,2	265,7	340,5	275,4	80,8	35,2

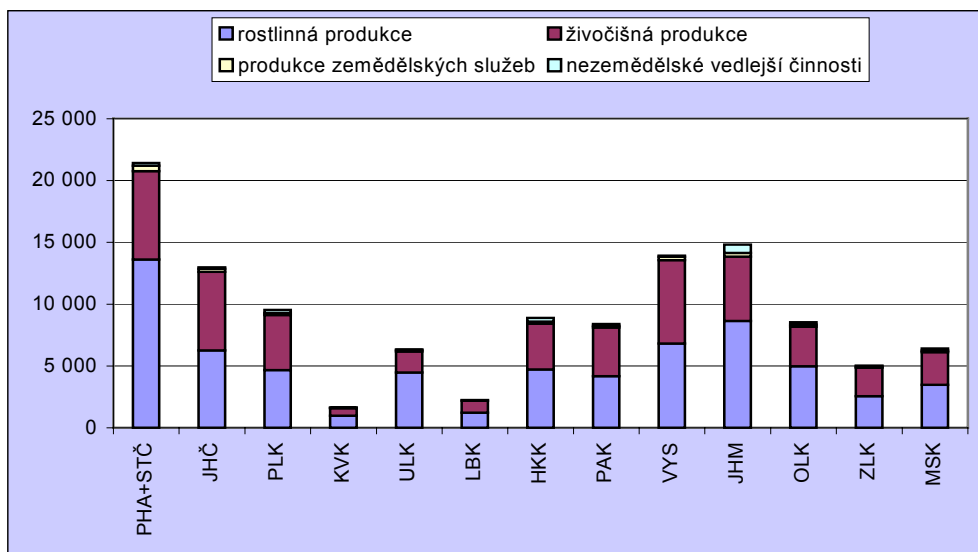
Graf 27 Produkce zemědělského odvětví v kraji Vysočina v letech 2003 až 2007 (předběžný údaj) v mil. Kč

Kraj Vysočina se objemem produkce zemědělského odvětví řadí spolu se Středočeským, Jihomoravským a Jihočeským krajem k nadprůměrným krajům. Na celkové produkci České republiky se v roce 2007 podílel 11,6 %, z toho na rostlinné produkci 10,2 % a živočišné produkci 13,8 %.

Ve srovnání s celorepublikovou strukturou byla v roce 2007 na Vysočině nadprůměrně zastoupena živočišná produkce, naopak podíl rostlinné produkce zaostával za celostátním průměrem o 6,5 procentního bodu.

Graf 28 Produkce zemědělského odvětví v krajích ČR v roce 2007 (semidefinitivní údaj) v Kč

Tab. 3.1.20 Produkce zemědělského odvětví v kraji Vysočina za rok 2007

v cenách daného roku, předběžný údaj

	Kraj Vysočina		ČR		Podíl kraje na ČR (%)	Odchylka od průměru ČR (proc. body)
	v mil. Kč	v %	v mil. Kč	v %		
Produkce zemědělského odvětví celkem	13 921,8	100,0	120 076,7	100,0	11,6	0,0
v tom:						
rostlinná produkce	6 805,1	48,9	66 460,8	55,3	10,2	-6,5
živočišná produkce	6 747,7	48,5	48 985,3	40,8	13,8	7,7
produkce zemědělských služeb	270,6	1,9	2 327,0	1,9	11,6	0,0
nezemědělské vedlejší činnosti (neoddělitelné)	98,4	0,7	2 303,6	1,9	4,3	-1,2

Rostlinná produkce byla na Vysočině v roce 2007 o 21,5 % vyšší než v roce 2003, avšak za produkci z roku 2004 zůstala o 8,2 %. Nejvíce se na tomto propadu podílely obiloviny, především ječmen a v nepatrně menší míře i pšenice.

Tab. 3.1.21 Rostlinná produkce kraje Vysočina v letech 2003 až 2007

v mil. Kč ve stálých cenách 2000

	2003	2004	2005	2006	2007 předb.	Index 2007/2003
Rostlinná produkce celkem	4 349,9	5 753,7	5 428,9	4 516,3	5 283,9	121,5
v tom:						
obiloviny (včetně osiva)	1 813,7	2 467,7	2 068,9	1 636,4	2 035,1	112,2
z toho:						
pšenice a špalda	751,9	1 241,2	1 027,1	768,2	1 033,7	137,5
žito a ozimé směsky	96,7	163,9	106,9	24,3	90,1	93,2
ječmen	776,2	835,8	747,4	693,4	688,8	88,7
oves a letní směsky	80,3	75,8	47,3	48,6	51,5	64,2
kukuřice na zrno	64,5	78,6	83,2	78,2	127,6	197,9
technické plodiny	543,8	939,6	804,2	768,5	925,4	170,2
z toho:						
olejnin (včetně osiva)	354,5	776,0	644,9	662,1	777,0	219,2
luskoviny (včetně osiva)	34,0	48,9	49,1	45,0	38,8	114,2
cukrová řepa	18,0	10,0	9,4	10,5	11,3	62,9
krmné plodiny	828,8	1 066,5	1 085,7	1 052,8	1 003,1	121,0
zelenina a zahradnické výr.	39,7	33,3	62,4	41,7	78,4	197,3
brambory (včetně sadby)	1 106,2	1 226,7	1 385,4	1 002,5	1 232,8	111,4
ovoce	9,6	9,1	7,0	5,3	4,7	49,4
ostatní rostlinné výrobky	7,9	10,7	15,2	9,1	4,2	53,0

Podíl obilovin na rostlinné produkci kraje byl v roce 2007 o 5,3 procentního bodu nižší než za celou Českou republiku, v jejich struktuře byly hlavně na úkor pšenice nadprůměrně zastoupeny ječmen, žito a oves. Nižší než celorepublikový byl na Vysočině v důsledku zanedbatelného zastoupení cukrové řepy i podíl technických plodin. Naopak nadprůměrný byl podíl krmných plodin a především brambor (o 16,5 bodu), tradiční plodiny našeho kraje.

Tab. 3.1.22 Rostlinná produkce kraje Vysočina za rok 2007

	v cenách daného roku, předběžný údaj					
	Kraj Vysočina		ČR		Podíl kraje na ČR (%)	Odchylka od průměru ČR (proc. body)
	v mil. Kč	v %	v mil. Kč	v %		
Rostlinná produkce celkem	6 805,1	100,0	66 460,8	100,0	10,2	0,0
v tom:						
obiloviny (včetně osiva)	2 774,3	40,8	30 612,2	46,1	9,1	-5,3
z toho:						
pšenice a špalda	1 372,6	20,2	16 824,8	25,3	8,2	-5,1
žito a ozimé směsky	139,7	2,1	741,6	1,1	18,8	0,9
ječmen	969,9	14,3	8 076,6	12,2	12,0	2,1
oves a letní směsky	73,9	1,1	569,8	0,9	13,0	0,2
kukuřice na zrno	161,4	2,4	3 717,0	5,6	4,3	-3,2
technické plodiny	1 189,0	17,5	14 517,9	21,8	8,2	-4,4
z toho:						
olejnin (včetně osiva)	1 033,0	15,2	10 157,5	15,3	10,2	-0,1
luskoviny (včetně osiva)	45,6	0,7	323,3	0,5	14,1	0,2
cukrová řepa	10,0	0,1	2 466,1	3,7	0,4	-3,6
krmné plodiny	1 158,5	17,0	8 784,7	13,2	13,2	3,8
zelenina a zahradnické výr.	99,3	1,5	4 619,8	7,0	2,2	-5,5
brambory (včetně sadby)	1 573,8	23,1	4 429,2	6,7	35,5	16,5
ovoce	5,4	0,1	1 605,8	2,4	0,3	-2,3
víno	0,3	0,0	1 310,7	2,0	0,0	-2,0
ostatní rostlinné výrobky	4,5	0,1	580,5	0,9	0,8	-0,8

Ve srovnání se strukturou rostlinné produkce v roce 2003 se snížil podíl kraje na celostátní produkci obilovin o 0,6 procentního bodu, krmných plodin o 2,6 bodu a brambor o 2,2 bodu. Naopak vzrostl podíl Vysočiny na celorepublikové produkci technických plodin o 3,0 bodu, a to jak vlivem produkce olejnin, tak i luskovin.

Živočišná produkce se v kraji Vysočina po poklesu v letech 2004 a 2005 v posledních dvou letech sledovaného období zvyšovala. Další vývoj bude ovšem záviset na další poptávce po mase a ostatních živočišných produktech.

Hodnota prodaných hospodářských zvířat byla v roce 2007 ve srovnání s rokem 2003 více než o 7 % vyšší a dosáhla vůbec nejvyšší hodnoty za sledované období. Ovlivnila ji především produkce skotu, která se oproti roku 2003 zvýšila více než o pětinu, u prasat byl přírůstek mnohem menší. U produkce drůbeže došlo k poklesu více než o pětinu.

Tab. 3.1.23 Živočišná produkce kraje Vysočina v letech 2003 až 2007

	v mil. Kč ve stálých cenách 2000					
	2003	2004	2005	2006	2007 předb.	Index 2007/2003
Živočišná produkce celkem	6 114,6	5 982,1	5 897,4	6 296,2	6 640,5	108,6
v tom:						
zvířata	3 071,6	2 748,6	2 511,0	2 936,0	3 292,2	107,2
z toho:						
skot	770,6	756,9	814,8	911,3	935,7	121,4
prasata	1 959,9	1 697,0	1 329,8	1 809,0	2 084,9	106,4
drůbež	314,8	267,0	346,5	199,0	249,6	79,3
živočišné výrobky	3 042,9	3 233,5	3 386,4	3 360,2	3 348,3	110,0
z toho: mléko	2 999,8	3 192,5	3 331,0	3 331,6	3 318,0	110,6

Hlavní složku prodeje živočišných výrobků tvoří mléko. Růst jeho prodeje o více než desetinu byl hlavní příčinou zvýšení produkce živočišných výrobků v letech 2003 až 2007. Vůbec nejvyšší produkce byla zaznamenána v roce 2005, pokles v následujících dvou letech však byl nepatrný.

Údaje za rok 2007 potvrzují specializaci Vysočiny na chov skotu a produkci mléka. Produkce prodaného skotu byla ve srovnání s celorepublikovým průměrem o 2,3 bodu vyšší, prodej mléka byl vyšší dokonce o 7,2 bodu. Za celostátní úrovní však výrazně zaostává prodej drůbeže a zejména prasat.

Data o produkci zemědělského odvětví v hodnotovém vyjádření za rok 2008 budou k dispozici až ve 4. čtvrtletí 2009.⁴

Tab. 3.1.24 Živočišná produkce kraje Vysočina za rok 2007

v cenách daného roku, předběžný údaj

	Kraj Vysočina		ČR		Podíl kraje na ČR (%)	Odchylka od průměru ČR (proc. body)
	v mil. Kč	v %	v mil. Kč	v %		
Živočišná produkce celkem	6 747,7	100,0	48 985,3	100,0	13,8	0,0
v tom:						
zvířata	3 177,9	47,1	25 715,1	52,5	12,4	-5,4
z toho:						
skot	1 227,1	18,2	7 808,6	15,9	15,7	2,2
prasata	1 673,6	24,8	11 367,7	23,2	14,7	1,6
drůbež	253,0	3,7	6 348,7	13,0	4,0	-9,2
živočišné výrobky	3 569,8	52,9	23 270,2	47,5	15,3	5,4
z toho: mléko	3 544,2	52,5	21 122,5	43,1	16,8	9,4

⁴ Data nevyjdou v samostatné tištěné publikaci, ale budou 30. listopadu 2009 zveřejněna na internetových stránkách ČSÚ v dokumentu w-2128-09 **Souhrnný zemědělský účet v jednotlivých krajích - definitivní výsledky za rok 2007 a semidefinitivní výsledky roku 2008.**

3.2 Lesnictví

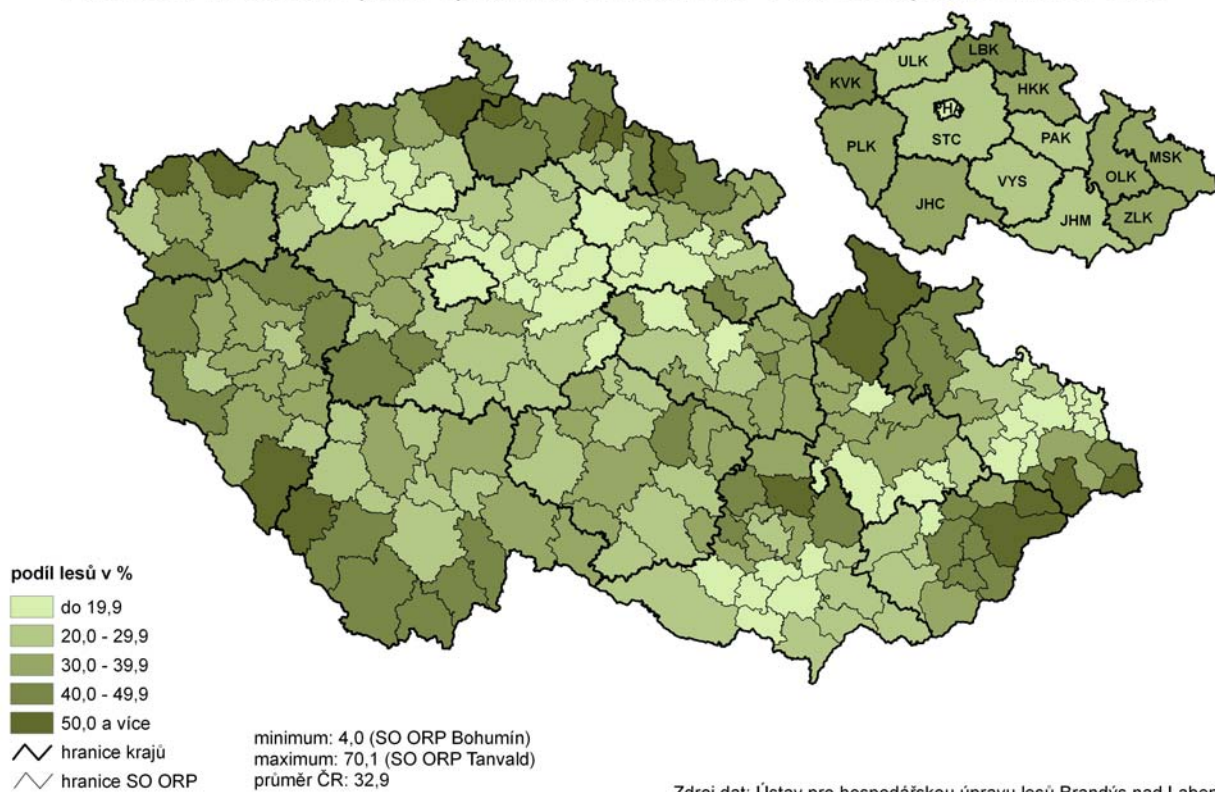
Lesnictví patří společně se zemědělstvím do primárního sektoru, vyznačuje se však na rozdíl od něj především dlouhodobostí svého hospodaření. Všechny vlivy, ať už jsou dílem přírody či člověka, se v něm zpravidla projevují s větším či menším zpožděním a jejich dopad je dlouhodobý. Tím hůře se odstraňují následky chybných zásahů či opatření. Přitom význam lesa jako nenahraditelného krajinnotvorného prvku i zdroje přírodní obnovitelné suroviny je nezastupitelný a stále stoupá.

Pahorkatiny a vrchoviny v kraji Vysočina jsou relativně příznivé pro jehličnaté dřeviny, zejména smrk, listnaté dřeviny jsou výrazněji zastoupeny kolem vodních toků a v níže položených a teplejších správních obvodech obcí s rozšířenou působností, zvláště na Náměštsku a Třebíčsku. Tyto dva správní obvody se také vyznačují výjimečně vysokým podílem borovice, která v nich tvoří zhruba čtvrtinu lesů.

I lesy na Vysočině jsou v některých lokalitách, zejména na návětrných svazích, poškozeny dálkovým přenosem škodlivin v ovzduší. Platí to zvláště pro smrkové monokultury, které se v těchto polohách vyskytují a u nichž se pak projevuje zvýšená náchylnost k některým druhům kalamit, zejména větrným. Přesto se však na Vysočině projevuje ve srovnání s celou Českou republikou obecně nižší úroveň defoliace⁵, v roce 2006 dosahoval v kraji Vysočina index defoliace hodnoty 1,79 ve srovnání s 2,30 za celou Českou republiku.

Průměrná **lesnatost** (podíl lesů⁶ na celkové výměře území) činila ke konci roku 2007 v kraji Vysočina 29,8 % a byla tak o 3,1 procentního bodu nižší než v celé České republice. Ve srovnání s rokem 2000 se snížila o 0,3 procentního bodu. Mimo hlavní město je nižší podíl lesů pouze ve čtyřech krajích (Středočeském, Ústeckém, Pardubickém a Jihomoravském).

Podíl lesů na celkové ploše správních obvodů ORP v České republice v roce 2007

⁵ Defoliace je definována jako relativní ztráta asimilačního aparátu v koruně stromu v porovnání se zdravým stromem, rostoucím ve stejných porostních a stanovištních podmínkách. Sleduje se na 306 monitorovacích plochách, které jsou podle lesnatosti rozmístěny rovnoměrně po území ČR. Defoliace (odlistění) se vyjadřuje v procentech ztráty jehličí (listí). Index defoliace se vyjadřuje jako podíl stromů šedesátiletých a starších ve 3. a 4. stupni odlistění, tedy stromy silně odlistěné (60,0 – 99,9 %) a odumřelé (100,0 % ztráta jehličí/listí).

⁶ Výměra lesů i jednotlivých dřevin je uváděna v porostní ploše, tj. ploše využívané přímo k lesní produkci, skutečně zalesněné nebo jen dočasně odlesněné s úmyslem opětovné obnovy lesního porostu.

Tab. 3.2.1 Lesy v krajích České republiky podle dřevin

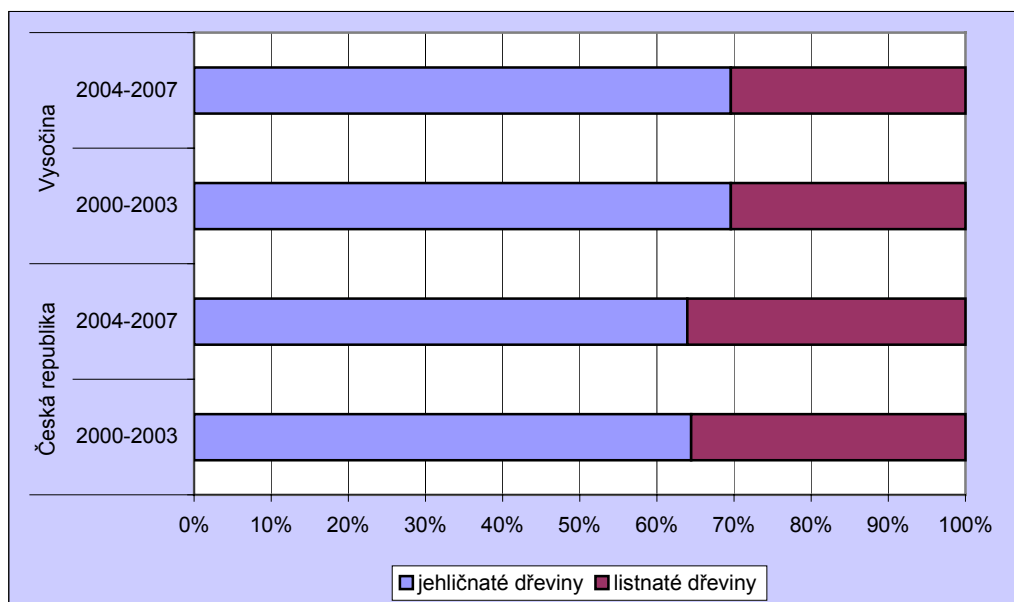
Zdroj: Ústav pro hospodářské úpravy lesa

v ha

	Lesy celkem		v tom:						z jehličnatých smrk		z listnatých buk	
			jehličnaté celkem		listnaté celkem		holina					
	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007
ČR celkem	2 582 836	2 595 182	1 975 065	1 941 582	576 808	627 548	30 963	26 052	1 397 012	1 369 695	154 791	178 067
v tom kraje:												
Hl. město Praha	4 641	4 704	1 726	1 611	2 857	3 062	58	30	533	409	38	57
Středočeský	297 099	300 078	217 295	213 668	77 020	83 145	2 784	3 265	116 688	113 995	9 865	11 885
Jihočeský	367 041	370 798	321 051	320 042	41 773	47 039	4 217	3 717	206 572	207 467	13 790	16 027
Plzeňský	292 264	293 996	257 131	252 980	32 403	38 817	2 730	2 200	171 038	167 189	8 538	10 980
Karlovarský	138 716	139 619	116 606	116 302	20 010	22 179	2 099	1 139	97 828	97 567	3 740	4 426
Ústecký	155 209	156 642	90 575	88 556	62 044	65 447	2 590	2 639	59 244	57 437	11 319	13 022
Liberecký	135 364	135 329	109 103	106 592	24 147	27 622	2 115	1 115	70 928	69 175	8 123	10 437
Královéhradecký	143 958	144 306	111 645	110 474	29 868	32 617	2 445	1 215	88 200	86 584	4 135	5 715
Pardubický	130 080	130 527	106 087	105 104	22 104	23 844	1 889	1 579	75 430	74 596	6 161	6 796
Vysočina	208 703	202 655	187 273	179 891	18 951	20 649	2 478	2 115	153 807	149 036	4 871	5 906
Jihomoravský	191 286	196 852	98 111	97 608	90 990	97 371	2 185	1 873	53 656	52 439	14 055	16 298
Olomoucký	175 733	178 946	126 419	126 242	47 099	50 959	2 215	1 745	107 612	107 093	20 651	22 621
Zlínský	154 320	154 421	90 027	87 549	62 861	65 252	1 432	1 620	69 635	68 185	30 083	32 191
Moravskoslezský	188 423	186 308	142 016	134 963	44 682	49 545	1 726	1 800	125 842	118 521	19 423	21 708

Při pohledu na druhové složení lesů na území kraje Vysočina vidíme, že zde jednoznačně převládají **jehličnaté dřeviny**, které v roce 2007 představovaly 88,8 % výměry lesů v kraji, což je nejvyšší podíl ze všech krajů, nacházející se 14,0 bodů nad celorepublikovou úroveň.

Naopak podíl **listnatých dřevin** je na Vysočině nejnižší ze všech krajů České republiky, v roce 2007 představovaly pouze 10,2 % výměry lesů. Ve srovnání s Českou republikou to bylo o 14,0 procentních bodů méně.

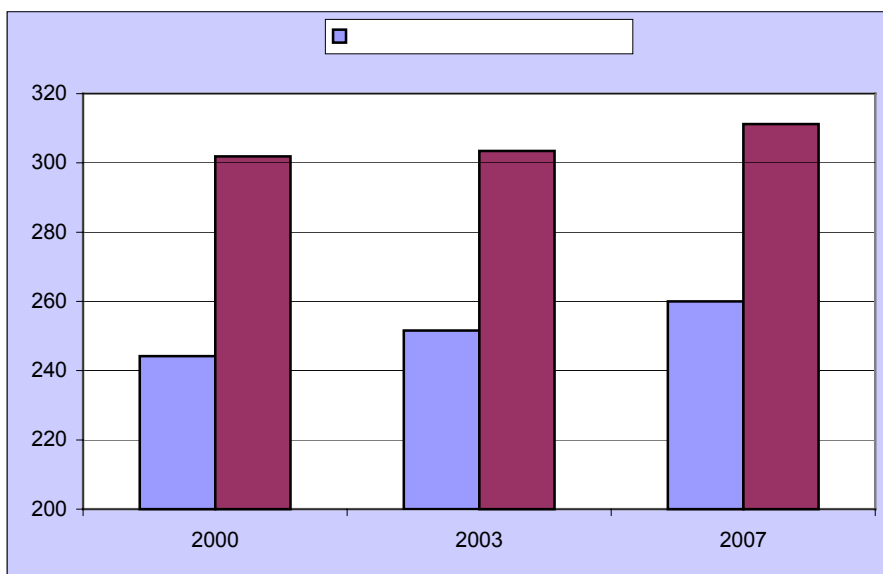
Graf 29 Podíl jehličnatých a listnatých dřevin na zalesňované ploše v kraji Vysočina a České republice v letech 2000 až 2007

Mezi roky 2000 a 2007 se podíl jehličnatých dřevin v kraji Vysočina snížil o 0,9 procentního bodu a podíl listnatých dřevin vzrostl o 1,1 bodu. Ve srovnání s celou Českou republikou byl pokles jehličnanů pomalejší (za ČR činil 1,7 bodu), naopak podíl listnatých dřevin rostl na Vysočině o málo rychleji než na celorepublikové úrovni (v celé ČR jejich podíl stoupl o 0,9 bodu).

Dominantní jehličnatou dřevinou v kraji Vysočina je **smrk**, který v roce 2007 zaujímal 82,8 % celkové plochy jehličnatých dřevin v kraji (o 12,3 bodu více než v celé České republice) a mezi regiony České republiky se tak řadil na čtvrté místo. Ve srovnání s rokem 2000 se podíl smrku zvýšil o 0,7 procentního bodu. Druhou

nejvýznamnější jehličnatou dřevinou v kraji je **borovice**, která v roce 2007 představovala 12,6 % plochy jehličnatých dřevin.

Graf 30 Průměrná zásoba dřeva v kraji Vysočina a v České republice v m³ b.k. na 1 ha

Z listnatých dřevin je v kraji nejvýznamnější **buk**, který se v roce 2007 na celkové ploše listnáčů podílel 28,6 % (o 2,9 bodu více než v roce 2000). Druhou nejvýznamnější listnatou dřevinou na Vysočině je **dub**, který převládá mezi listnáči v níže položených oblastech kraje a jehož podíl v roce 2007 činil 20,0 %.

Tab. 3.2.2 Lesy v okresech kraje Vysočina podle dřevin

Zdroj: Ústav pro hospodářské úpravy lesa

v ha

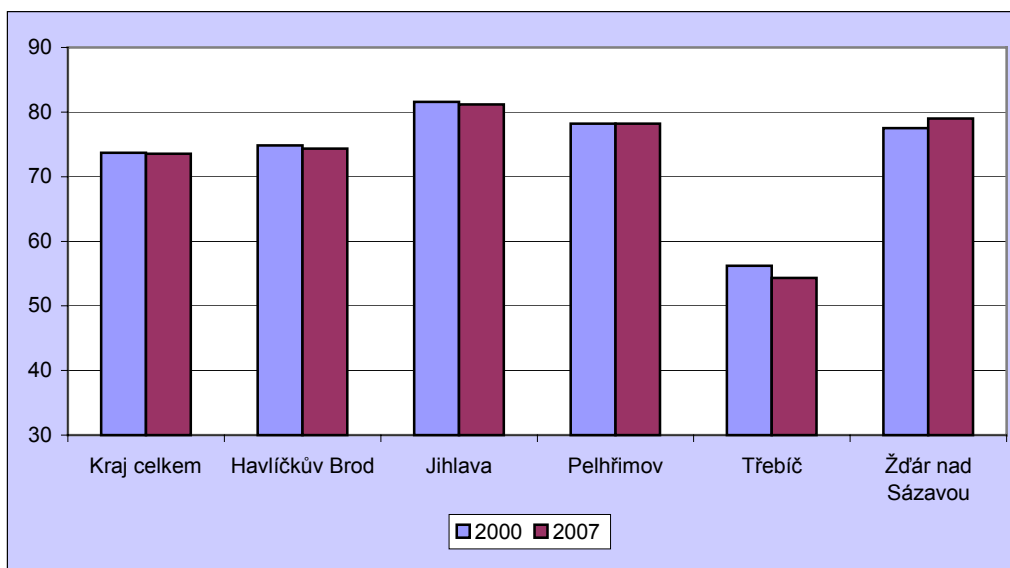
	Lesy celkem		v tom:						z jehličnatých smrk		z listnatých buk	
	2000	2007	jehličnaté celkem		listnaté celkem		holina		2000	2007	2000	2007
			2000	2007	2000	2007	2000	2007				
Kraj celkem	208 703	202 655	187 273	179 891	18 951	20 649	2 478	2 115	153 807	149 036	4 871	5 906
v tom okresy:												
Havlíčkův Brod	35 384	35 444	31 306	31 112	3 764	4 019	313	314	26 477	26 355	1 030	1 215
Jihlava	36 435	36 402	33 468	33 118	2 603	2 921	364	363	29 724	29 558	1 054	1 231
Pelhřimov	38 309	37 964	35 327	34 906	2 592	2 695	390	363	29 953	29 687	816	886
Třebíč	41 161	40 239	34 373	32 720	6 115	6 923	673	595	23 143	21 867	748	949
Žďár nad Sázavou	57 415	52 606	52 799	48 034	3 878	4 091	738	480	44 511	41 569	1 222	1 625

Průměrná lesnatost je v pěti okresech kraje Vysočina poměrně značně odlišná. Nejvyšší je v okrese Žďár nad Sázavou, kde se v roce 2007 lesy na celkové výměře okresu podílely 33,3 %, nejnižší v okrese Třebíč (v roce 2007 činil podíl lesů 27,5 %). Za žďárský okres se řadí Jihlavsko s podílem lesů 30,4 % a dále následují okresy Pelhřimov (29,4 % lesů) a Havlíčkův Brod (28,0%). Ve srovnání s rokem 2000 se lesnatost snížila v okresech Jihlava, Pelhřimov a Žďár nad Sázavou, v němž byl pokles nejvyšší (o 1,0 procentní bod). Nezměněný zůstal podíl lesů v okrese Havlíčkův Brod a o 0,4 bodu vzrostl na Třebíčsku.

Ve všech okresech kraje Vysočina převládají jehličnaté dřeviny, jejich podíl na celkové výměře lesů se ale poměrně značně liší. Ve třech okresech (Jihlava, Pelhřimov, Žďár nad Sázavou) přesahuje devadesát procent, z nich nejvyšší byl na Pelhřimovsku, kde podíl jehličnanů v roce 2007 činil 91,9 %. Nejméně jsou jehličnany zastoupeny v lesích třebíčského okresu, kde v roce 2007 tvořily pouze 81,3 % všech dřevin. Ve srovnání s rokem 2000 zastoupení jehličnatých dřevin pokleslo ve všech okresech Vysočiny, nejvýrazněji na Třebíčsku (o 2,2 procentního bodu).

Podíl listnatých dřevin v okresech Jihlava, Pelhřimov a Žďár nad Sázavou v roce 2007 nepřesáhl osm procent, na Havlíčkovobrodsku činil v tomto roce 11,3 % a v třebíčském okrese 17,2 %. V tomto okrese také došlo ve srovnání s rokem 2000 k největšímu přírůstku listnáčů (o 2,3 bodu).

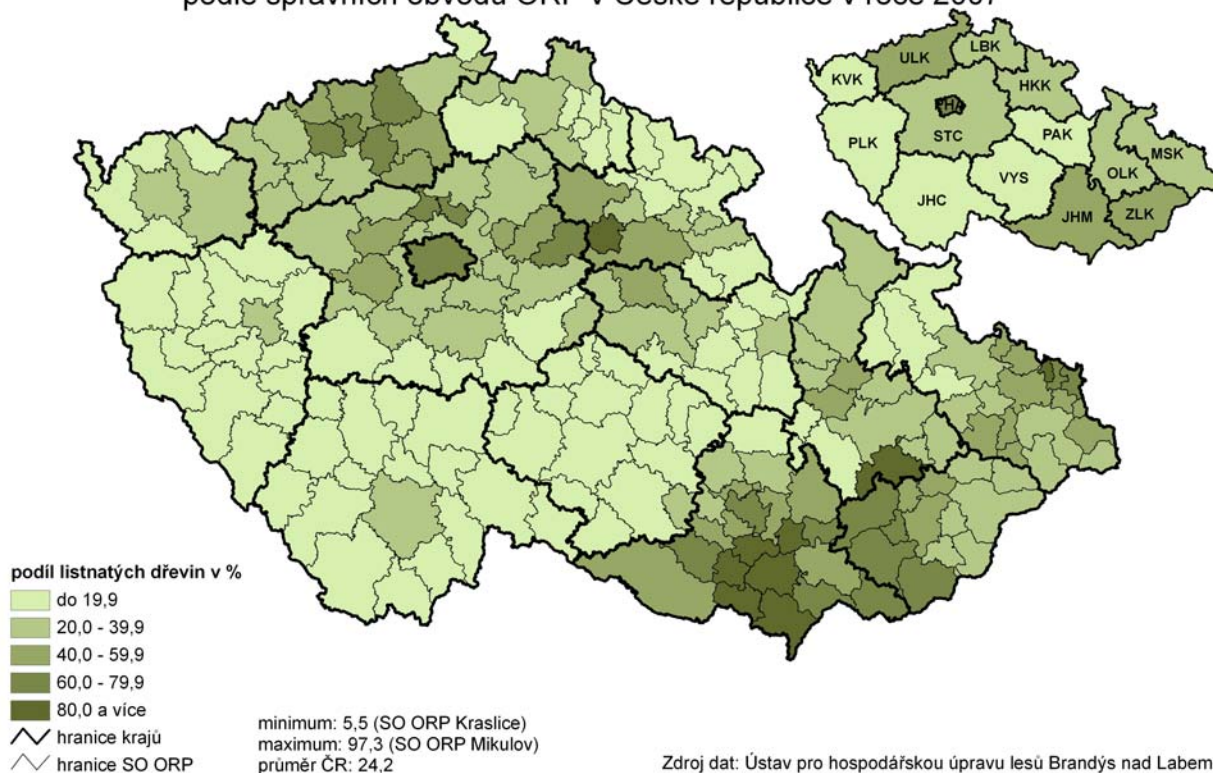
Graf 31 Podíl smrku na celkové výměře lesa v okresech kraje Vysočina v %

Nejrozšířenější jehličnatou dřevinou ve všech okresech kraje Vysočina je smrk, jehož podíl na celkové ploše jehličnatých dřevin se v roce 2007 pohyboval mezi 66,8 % v okrese Třebíč a 89,2 % v jihlavském okrese. Ve srovnání s rokem 2000 se podíl smrku zvýšil ve všech okresech kraje vyjma Třebíčska.

Z listnatých dřevin je ve většině okresů Vysočiny nejvýznamnější buk, který se v roce 2007 na celkové ploše listnáčů podílel s výjimkou okresu Třebíč nejméně třiceti procenty. Nejvyšší byl jeho podíl v okrese Jihlava (42,1 %). Oproti roku 2000 se podíl buku nejvíce zvýšil v okrese Žďár nad Sázavou (o 8,2 bodu). V třebíčském okrese je zdaleka nejrozšířenější listnatou dřevinou dub (46,8 % v roce 2007).

Podíl listnatých dřevin na celkové ploše lesů podle správních obvodů ORP v České republice v roce 2007

Tab. 3.2.3 Lesy ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností kraje Vysočina podle dřevin

Zdroj: Ústav pro hospodářské úpravy lesa

v ha

	Lesy celkem		v tom:						z jehličnatých smrk		z listnatých buk	
			jehličnaté celkem		listnaté celkem		holina		2003	2007	2003	2007
	2003	2007	2003	2007	2003	2007	2003	2007	2003	2007	2003	2007
Kraj celkem	207 178	202 655	184 944	179 891	19 847	20 649	2 387	2 115	151 811	149 036	5 124	5 906
v tom SO ORP:												
Bystřice nad Pernštejnem	13 470	11 520	11 485	9 828	1 758	1 565	226	127	9 228	8 358	615	711
Havlíčkův Brod	15 173	15 184	13 512	13 435	1 498	1 586	162	163	11 406	11 312	370	426
Humpolec	6 965	7 010	6 405	6 327	485	608	75	75	5 065	5 003	194	261
Chotěboř	9 549	9 564	8 105	8 117	1 372	1 378	72	68	7 064	7 072	321	327
Jihlava	28 232	28 242	25 935	25 759	2 017	2 197	280	286	23 221	23 117	901	1 004
Moravské Budějovice	9 861	10 012	8 323	8 173	1 290	1 684	249	155	6 441	6 294	207	285
Náměšť nad Oslavou	7 220	6 868	4 876	4 680	2 240	2 088	104	101	2 666	2 595	195	182
Nové Město na Moravě	10 230	10 406	9 658	9 691	479	646	93	69	9 094	9 081	175	294
Pacov	7 076	7 075	6 620	6 622	400	399	56	55	5 691	5 693	132	132
Pelhřimov	23 886	23 879	21 969	21 957	1 683	1 689	234	233	19 017	18 991	492	494
Světlá nad Sázavou	10 251	10 304	9 306	9 205	867	1 020	78	79	7 703	7 694	331	454
Telč	8 961	8 986	8 184	8 066	695	835	82	85	7 086	7 055	236	308
Třebíč	22 060	22 022	18 797	18 712	2 946	2 994	316	316	12 182	12 095	363	396
Velké Meziříčí	15 741	13 106	14 354	11 977	1 153	947	233	183	10 287	9 120	196	200
Žďár nad Sázavou	18 505	18 477	17 414	17 342	964	1 014	127	120	15 660	15 556	395	431

Z jednotlivých správních obvodů obcí s rozšířenou působností kraje Vysočina jsou nejvíce **odlesněné** správní obvody Havlíčkův Brod, na jehož celkové výměře se lesy v roce 2007 podílely pouze 24,0 %, a Moravské Budějovice, kde podíl lesů činil 24,2 %. Ve všech ostatních správních obvodech zabírají lesy alespoň čtvrtinu plochy – nejvíce ve správním obvodu Žďár nad Sázavou (39,8 % v roce 2007). Ve srovnání s rokem 2000 se lesnatost snížila pouze ve třech správních obvodech postižených převodem částí obcí k Jihomoravskému kraji – Bystřice nad Pernštejnem, Náměšť nad Oslavou a Velké Meziříčí. Nejvýraznější byl tento pokles na Velkomeziříčsku (o 1,2 procentního bodu).

Jediným správním obvodem, v němž podíl jehličnatých dřevin na celkové ploše lesů nedosahuje alespoň osmi desetin, je Náměšťsko, kde podíl jehličnanů v roce 2007 dosahoval pouze 68,1 %, i když ve srovnání s rokem 2000 vzrostl o 0,6 bodu. Nejvyšší byl roku 2007 podíl jehličnatých dřevin ve správním obvodu Žďár nad Sázavou (93,9 %) a Pacov (93,6 %). Nejvýrazněji se mezi roky 2000 a 2007 podíl jehličnanů snížil na Moravskobudějovicku (o 2,8 procentního bodu).

Pouze v šesti z patnácti správních obvodů obcí s rozšířenou působností kraje Vysočina překročil v roce 2007 podíl listnatých dřevin desetinu celkové plochy lesů. Nejvyšší byl tento podíl na Náměšťsku (30,4 %, o 0,6 bodu méně než v roce 2000), na druhé místo se zařadil správní obvod Moravské Budějovice (16,8 %), v němž došlo oproti roku 2000 k nejvyššímu zvýšení podílu listnáčů (o 3,7 bodu).

Nejdůležitější dřevinou ve všech správních obvodech Vysočiny je smrk, nejvyšší je jeho podíl na Novoměstsku (v roce 2007 zaujímal 93,7 % plochy všech jehličnatých dřevin). V dalších dvanácti správních obvodech představoval nejméně tři čtvrtiny jehličnanů, nižší byl jeho podíl pouze na Třebíčsku (64,6 %) a Náměšťsku (55,5 %), tedy obvodech s velmi významným zastoupením borovice.

Z listnatých dřevin hraje ve většině správních obvodů nejvýznamnější roli buk – zejména to platí o obvodech Jihlava, kde v roce 2007 bukové porosty představovaly 45,7 % listnatých lesů, Nové Město na Moravě (45,6 %) či Bystřice nad Pernštejnem (45,4 %). Naopak ve správních obvodech Třebíč a zejména Náměšť nad Oslavou je nejvýznamnější listnatou dřevinou dub a buk v nich hraje spíše okrajovou roli.

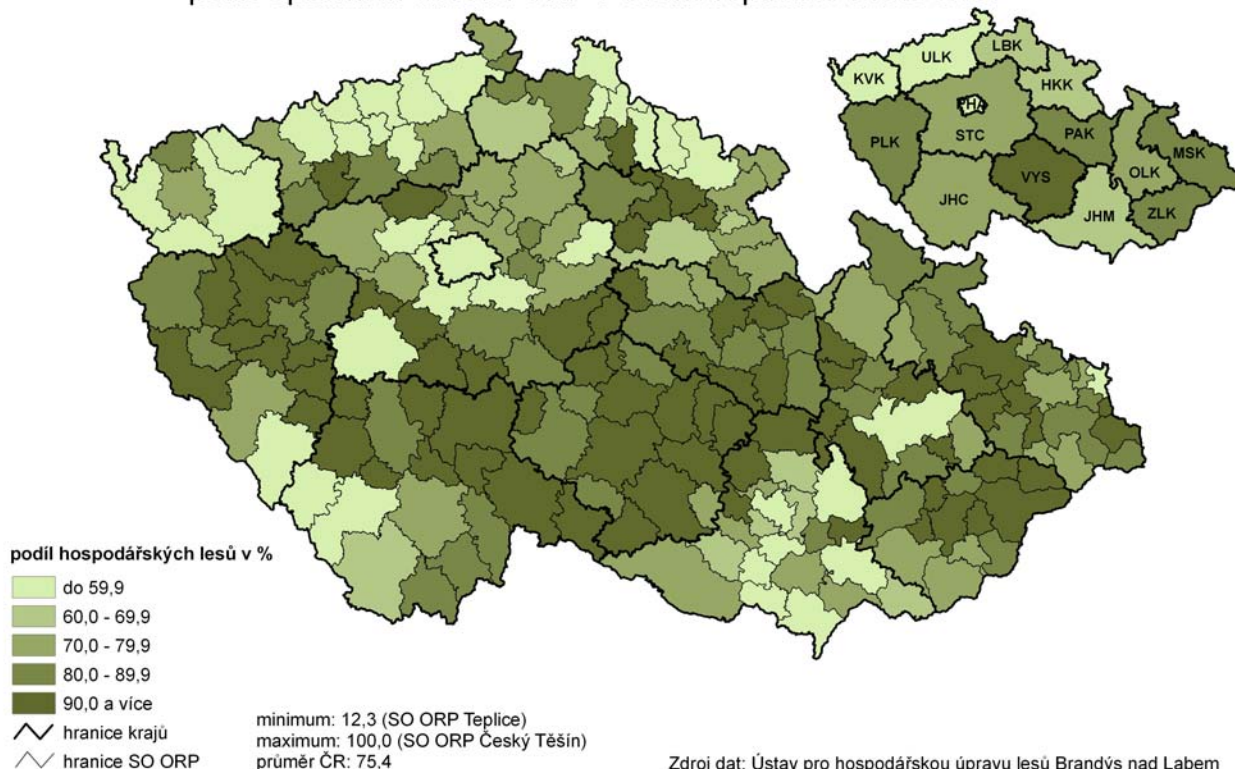
Tab. 3.2.4 Lesy v krajích České republiky podle kategorií a subkategorií

Zdroj: Ústav pro hospodářské úpravy lesa

	Lesy celkem		v tom:						z lesa ochranného mimořádně nepříznivá stanoviště		z lesa zvláštního určení území nár. parků a nár. přírodních rezervací	
			les hospodářský		les ochranný		les zvláštního určení		2000	2007	2000	2007
	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007
ČR celkem	2 582 836	2 595 182	1 981 885	1 957 301	89 422	70 545	511 529	567 336	67 224	49 586	99 118	97 491
v tom kraje:												
Hl. město Praha	4 641	4 704	91	69	92	402	4 458	4 233	92	402	-	-
Středočeský	297 099	300 078	195 083	217 981	9 544	8 673	92 471	73 424	9 544	8 673	8 796	3 639
Jihočeský	367 041	370 798	280 087	292 652	8 245	5 666	78 708	72 481	8 122	5 528	28 147	26 987
Plzeňský	292 264	293 996	235 860	239 667	16 980	3 827	39 423	50 503	11 151	3 547	24 241	29 835
Karlovarský	138 716	139 619	86 626	73 397	6 500	4 224	45 590	61 998	6 141	3 226	326	131
Ústecký	155 209	156 642	113 365	85 563	12 438	9 093	29 406	61 986	11 888	8 543	468	6 372
Liberecký	135 364	135 329	93 220	85 335	5 691	11 523	36 454	38 471	3 744	5 837	7 014	7 852
Královéhradecký	143 958	144 306	101 585	97 160	13 751	12 182	28 621	34 964	6 812	5 457	15 432	12 962
Pardubický	130 080	130 527	115 590	115 827	2 298	2 144	12 191	12 556	1 540	1 597	734	871
Vysočina	208 703	202 655	193 059	187 761	1 835	1 260	13 809	13 634	1 835	1 260	2 889	774
Jihomoravský	191 286	196 852	131 165	130 743	3 405	3 845	56 716	62 264	3 405	3 845	7 851	6 015
Olomoucký	175 733	178 946	137 842	136 329	5 930	5 527	31 961	37 090	2 011	1 255	1 255	1 052
Zlínský	154 320	154 421	136 231	136 799	316	101	17 773	17 521	316	101	479	253
Moravskoslezský	188 423	186 308	162 080	158 020	2 397	2 079	23 946	26 210	624	313	1 484	747

V kraji Vysočina zcela jednoznačně převládá les **hospodářský**. V roce 2007 se na celkové ploše lesů v kraji podílel 92,7 %, což bylo o 17,3 procentního bodu nad celorepublikovou úroveň. Oproti roku 2000 se na Vysočině podíl hospodářského lesa zvýšil o 0,2 bodu, trend byl tedy opačný než v celé České republice (pokles o 1,3 bodu).

Podíl hospodářských lesů na celkové ploše lesů podle správních obvodů ORP v České republice v roce 2007

Lesy **ochranné**⁷ zaujímaly v roce 2007 na Vysočině pouze 0,6 % plochy lesů a ve srovnání s rokem 2000 se jejich podíl snížil o 0,3 bodu. Ze čtrnácti krajů České republiky se tak Vysočina zařadila na předposlední místo – jen ve Zlínském kraji byl podíl ochranných lesů nižší. Oproti celorepublikové úrovni byl v kraji Vysočina podíl ochranných lesů v roce 2000 nižší o 2,6 bodu a roku 2007 o 2,1 bodu.

Lesy **zvláštního určení**⁸ roku 2007 v kraji Vysočina zaujímaly 6,7 % plochy lesů (o 0,1 bodu více než v roce 2000). Ve srovnání s celou Českou republikou byl jejich podíl v roce 2000 nižší o 13,2 procentního bodu a roku 2007 o 15,2 bodu. Jak v roce 2000, tak v roce 2007 se touto hodnotou Vysočina zařadila na poslední místo mezi kraji České republiky.

Z lesů ochranných se na Vysočině vyskytují pouze lesy na mimořádně nepříznivých stanovištích – obdobná situace je ještě v hlavním městě Praze, Středočeském, Jihomoravském a Zlínském kraji.

Z lesů zvláštního určení v kraji Vysočině převládají lesy významné pro zachování biodiverzity (v roce 2007 tvořily 45,4 % plochy lesů zvláštního určení) a 1. zóny chráněných krajinných oblastí, přírodní rezervace a přírodní památky (19,1 % lesů zvláštního určení). Z těchto lesů se v roce 2007 v kraji nevyskytovala pouze ochranná pásma zdrojů léčivých a minerálních vod a lázeňské lesy.

Jediným okresem kraje Vysočina, v němž podíl hospodářského lesa na celkové ploše lesa činí méně než devět desetin, je Pelhřimovsko, kde v roce 2007 hospodářského lesa činil 88,1 % (o 0,5 procentního bodu více než v roce 2000). Ze zbývajících okresů byl nejvyšší na Jihlavsku (95,2 %, o 0,4 bodu více než roku 2000).

Tab. 3.2.5 Lesy v okresech kraje Vysočina podle kategorií a subkategorií

Zdroj: Ústav pro hospodářské úpravy lesa

v ha

	Lesy celkem		v tom:						z lesa ochranného mimořádně nepříznivá stanoviště		z lesa zvláštního určení území nár. parků a nár. přírodních rezervací	
			les hospodářský		les ochranný		les zvláštního určení		2000	2007	2000	2007
	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007				
Kraj celkem	208 703	202 655	193 059	187 761	1 835	1 260	13 809	13 634	1 835	1 260	2 889	774
v tom okresy:												
Havlíčkův Brod	35 384	35 444	33 208	33 408	74	32	2 102	2 004	74	32	907	687
Jihlava	36 435	36 402	34 523	34 660	1	-	1 911	1 743	1	-	277	46
Pelhřimov	38 309	37 964	33 575	33 440	43	25	4 692	4 498	43	25	-	-
Třebíč	41 161	40 239	37 646	36 972	714	690	2 800	2 577	714	690	1 557	-
Žďár nad Sázavou	57 415	52 606	54 108	49 280	1 003	513	2 304	2 813	1 003	513	148	41

Ochranné lesy mají relativně nejvyšší podíl v okrese Třebíč (v roce 2007 činil 1,7 %) a dále na Žďársku (1,0 %), v jihlavském okrese se nevyskytují vůbec a okresech Havlíčkův Brod a Pelhřimov je jejich výměra nepatrná.

Pelhřimovský okres je na Vysočině jediný, v němž podíl lesů zvláštního určení na celkové ploše lesa překračuje jednu desetinu (v roce 2000 to bylo 12,2 %, roku 2007 pak 11,8 %). Naopak nejnižší byl v roce 2007 jejich podíl na Jihlavsku (4,8 %).

⁷ Do lesů ochranných patří lesy na mimořádně nepříznivých stanovištích, vysokohorské lesy a lesy v klečovém lesním vegetačním stupni.

⁸ Mezi lesy zvláštního určení patří pásma ochrany vodních zdrojů I. stupně, ochranná pásma zdrojů léčivých a minerálních vod, území národních parků a národních přírodních rezervací, 1. zóny CHKO, přírodní rezervace a přírodní památky, lázeňské lesy, příměstské a rekreační lesy, lesy sloužící lesnickému výzkumu a výuce, lesy se zvýšenou ochrannou funkcí, lesy významné pro uchování biodiverzity, uznané obory a samostatné bažantnice a lesy zatížené jiným veřejným zájmem.

Tab. 3.2.6 Lesy ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností kraje Vysočina podle kategorií a subkategorií

Zdroj: Ústav pro hospodářské úpravy lesa

	Lesy celkem		v tom:						z lesa ochranného mimořádně nepříznivá stanoviště		z lesa zvláštního určení území nár. parků a nár. přírodních rezervací	
			les hospodářský		les ochranný		les zvláštního určení		2003	2007	2003	2007
	2003	2007	2003	2007	2003	2007	2003	2007	2003	2007	2003	2007
Kraj celkem	207 178	202 655	191 201	187 761	1 795	1 260	14 182	13 634	1 795	1 260	1 353	774
v tom SO ORP:												
Bystřice nad Pernštejnem	13 470	11 520	12 306	10 675	541	285	624	560	541	285	2	-
Havlíčkův Brod	15 173	15 184	14 735	14 778	1	1	437	405	1	1	46	46
Humpolec	6 965	7 010	6 011	6 118	17	7	936	885	17	7	-	-
Chotěboř	9 549	9 564	8 551	8 565	18	18	980	980	18	18	641	641
Jihlava	28 232	28 242	27 341	27 544	1	-	890	699	1	-	46	46
Moravské Budějovice	9 861	10 012	9 588	9 701	36	32	237	279	36	32	28	-
Náměšť nad Oslavou	7 220	6 868	4 942	4 866	424	366	1 853	1 636	424	366	-	-
Nové Město na Moravě	10 230	10 406	9 714	9 847	1	4	515	556	1	4	98	-
Pacov	7 076	7 075	6 798	6 797	-	-	278	278	-	-	-	-
Pelhřimov	23 886	23 879	20 533	20 525	19	19	3 335	3 335	19	19	-	-
Světlá nad Sázavou	10 251	10 304	9 512	9 672	54	13	685	619	54	13	220	-
Telč	8 961	8 986	7 801	7 883	-	-	1 160	1 103	-	-	231	-
Třebíč	22 060	22 022	21 112	21 128	291	291	657	603	291	291	-	-
Velké Meziříčí	15 741	13 106	15 137	12 595	170	4	434	508	170	4	-	-
Žďár nad Sázavou	18 505	18 477	17 122	17 066	221	221	1 162	1 190	221	221	41	41

Ve všech správních obvodech obcí s rozšířenou působností kraje Vysočina převládá les hospodářský. Jediným správním obvodem, v němž se na celkové ploše lesů podílel méně než třemi čtvrtinami, bylo Náměšťsko. V roce 2007 jeho podíl činil 70,8 % (o 2,4 procentního bodu více než v roce 2000 a 21,9 bodu méně než v kraji celkem). Tomu odpovídá skutečnost, že ve správní obvod Náměšť nad Oslavou měl z celého kraje nejvyšší podíl lesů ochranných (5,3 % v roce 2007) i lesů zvláštního určení (23,8 %). V prvním případě to bylo o 4,7 a v druhém o 17,1 bodu nad úroveň kraje. V případě lesů zvláštního určení jde na Náměšťsku z velké většiny o první zóny CHKO, přírodní rezervace a přírodní památky, u lesů ochranných výhradně o mimořádně nepříznivá stanoviště.

Z ostatních správních obvodů obcí s rozšířenou působností se zvláště vysokým podílem hospodářského lesa vyznačovaly správní obvody Havlíčkův Brod, Jihlava, Moravské Budějovice, Pacov, Třebíč a Velké Meziříčí (v roce 2007 o 3,2 až 4,8 bodů nad krajskou hodnotou).

Ochranné lesy se v roce 2007 vůbec nevyskytovaly v šesti správních obvodech a v dalších čtyřech jejich podíl na celkové ploše lesů nepřesahoval jedno procento.

Lesy zvláštního určení se vyskytují ve všech správních obvodech obcí s rozšířenou působností. Mimo již uvedeného obvodu Náměšť nad Oslavou byl v roce 2007 jejich podíl na celkové ploše lesů nejvyšší na Pelhřimovsku (14,0 %), Humpolecku (12,6 %) a Telečsku (12,3 %). Naopak nejnižší byl ve správních obvodech Jihlava (2,5 %), Havlíčkův Brod, Třebíč (shodně 2,7 %) a Moravské Budějovice (2,8 %).